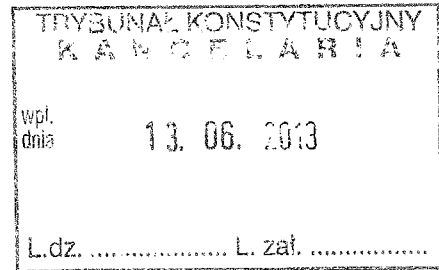

PG VIII TKw 14/13

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 188 pkt 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

wnoszę o stwierdzenie niezgodności:

1) przepisów Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 r. w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (Dz. U. Nr 208, poz. 2023 ze zmianami):

- a) Tabeli A – z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 – 5, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zmianami), w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391 ze zmianami), w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 ustawy z

dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981 ze zmianami), w związku z art. 43¹ ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zmianami), w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 ze zmianami), jak również w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r., poz. 395), a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

b) Tabeli B – z art. 33 w związku z art. 34, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90, art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5, art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101 i art. 102 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zmianami) oraz w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r., poz. 395), a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

c) Tabeli C – z art. 33 w związku z art. 34 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zmianami) w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1265 ze zmianami), w związku z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz. U. Nr 180, poz. 1494 ze zmianami) oraz w związku z art. 96 § 1 i § 1a pkt 2, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r., poz. 395), a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

2) rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w pkt 1 – z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 – 5, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90,

art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5, art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101, art. 102, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zmianami), w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391 ze zmianami), w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981 ze zmianami), w związku z art. 43¹ ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zmianami), w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 ze zmianami), w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1265 ze zmianami), w związku z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz. U. Nr 180, poz. 1494 ze zmianami) oraz w związku z art. 96 § 1 i § 1a pkt 2, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r., poz. 395), a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

UZASADNIENIE

Fundamentalnymi zasadami polskiego prawa karnego, w tym prawa wykroczeń, są: zasada indywidualizacji kar i środków karnych, zasada sprawiedliwego wymiaru kary, oznaczająca przede wszystkim współmierność kary do stopnia społecznej szkodliwości czynu, oraz dyrektywa prewencji szczególnej, nakazująca branie pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych, które kara ma osiągnąć w stosunku do ukaranego. Kara może być wymierzona przez sąd lub (w postępowaniu

w sprawach o wykroczenia) organ wymierzający karę według uznania tegoż sądu lub organu, ale jedynie w granicach przewidzianych przez ustawę.

Zgodnie z art. 33 § 1 Kodeksu wykroczeń, organ orzekający wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę za dane wykroczenie, oceniając stopień społecznej szkodliwości czynu i biorąc pod uwagę cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma ona osiągnąć w stosunku do ukaranego. Wymierzając karę, organ orzekający bierze pod uwagę w szczególności rodzaj i rozmiar szkody wyrządzonej wykroczeniem, stopień winy, pobudki, sposób działania, stosunek do pokrzywdzonego, jak również właściwości, warunki osobiste i majątkowe sprawcy, jego stosunki rodzinne, sposób życia przed popełnieniem i zachowanie po popełnieniu wykroczenia (art. 33 § 2 Kodeksu wykroczeń). Jako okoliczności łagodzące uwzględnia się w szczególności: działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem ciężkich warunków rodzinnych lub osobistych, działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem silnego wzburzenia wywołanego krzywdzącym stosunkiem do niego lub do innych osób, działanie z pobudek zasługujących na uwzględnienie, prowadzenie przez sprawcę nienagannego życia przed popełnieniem wykroczenia i wyróżnianie się spełnianiem obowiązków, zwłaszcza w zakresie pracy, jak również przyczynienie się lub staranie się sprawcy o przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu (art. 33 § 3). Jako okoliczności obciążające uwzględnia się w szczególności: działanie sprawcy w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści majątkowej, działanie w sposób zasługujący na szczególne potępienie, uprzednie ukaranie sprawcy za podobne przestępstwo lub wykroczenie, chuligański charakter wykroczenia, działanie pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego, popełnienie wykroczenia na szkodę osoby bezradnej lub osoby, której sprawca powinien okazać szczególne względy, jak również popełnienie wykroczenia we współdziałaniu z małoletnim (art. 33 § 4). W końcu, art. 34 Kodeksu wykroczeń stanowi wprost, że okoliczności wpływające na wymiar kary i środka karnego uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

W doktrynie prawa karnego przyjmuje się, że do kodeksowych zasad wymiaru kary należy zasada indywidualizacji kar i innych środków karnych, która ma swą

podstawę w zasadzie sprawiedliwości orzekanych kar. Nie można bowiem orzekać identycznych kar, nawet za identyczne przestępstwa pod względem ujemnego ładunku bezprawia zawartego w naruszonych przez sprawców normach, skoro już uwzględnienie charakteru osobowości i psychicznych cech indywidualnych sprawców identycznych lub podobnych przestępstw implikuje konieczność orzekania kar odpowiadających indywidualnym właściwościom sprawców. Nie ma bowiem dwóch identycznych ludzi (por. Kazimierz Buchała, komentarz do art. 53 k.k., [w:] *Kodeks karny, Część ogólna, Komentarz, Zakamycze 1998*, s. 401).

Przedstawiciele nauki prawa wykroczeń prezentują pogląd, że artykuł 33 § 1 Kodeksu wykroczeń nakazuje organom orzekającym w sprawach o wykroczenia kierować się trzema dyrektywami:

- 1) sprawiedliwościową, oznaczającą przede wszystkim współmierność kary do stopnia społecznej szkodliwości czynu,
- 2) prewencji ogólnej, nakazującej branie pod uwagę celów kary w zakresie społecznego oddziaływania, rozumianą dziś nie jako prymitywne „odstraszenie”, lecz raczej jako ugruntowywanie w społeczeństwie przekonania, że pewne wartości są rzeczywiście chronione, a popełnianie czynów karalnych spotyka się z należytą reakcją,
- 3) prewencji szczególnej, nakazującej branie pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych, które kara ma osiągnąć w stosunku do ukaranego.

Dyrektywy wymiaru kary zostały w Kodeksie wykroczeń sformułowane podobnie jak w Kodeksie karnym. Dlatego szukając tego, co w doktrynie określa się mianem dyrektywy wiodącej (a więc najważniejszej, którą należy się kierować w sytuacjach, kiedy zastosowanie różnych dyrektyw może prowadzić do odmiennych wniosków), można sięgać do całego dorobku nauk penalnych. Najbardziej przekonujące jest stanowisko akcentujące w pierwszej kolejności dyrektywę sprawiedliwościową, skoro elementarne poczucie sprawiedliwości nakazuje karać surowiej za czyny cięższe, a łagodniej – za lżejsze, a żadne inne cele kary nie mogą „usprawiedliwiać” kary niesprawiedliwej. Jest to o tyle ważne, że nakazuje pamiętać, iż istotne skądinąd względy prewencji ogólnej nie mogą usprawiedliwiać wymierzania kary nadmiernie

surowej w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości czynu. Względami tymi należy się oczywiście kierować, ale nie mogą one prowadzić do orzekania kar niesprawiedliwych z punktu widzenia ciężkości danego czynu (por. Wojciech Radecki, komentarz do art. 33 k.w., [w:] *Kodeks wykroczeń, Komentarz*, Wydawnictwo C. H. BECK, Warszawa 2011, s. 290 – 291 oraz powołane tam poglądy doktryny).

W doktrynie prawa wykroczeń spotyka się również stanowisko, że jeśli zastosowanie trzech wskazanych dyrektyw może prowadzić do odmiennych rezultatów, to z uwagi na stosunkowo niewielki społeczny ciężar wykroczeń oraz dominujący, wychowawczy kierunek orzecznictwa w tych sprawach, w razie konfliktu celów kary pierwszeństwo zyskiwać będzie z reguły wzgląd na prewencję szczególną (por. *ibidem*, s. 291 – 292 oraz powołane tam poglądy doktryny).

W końcu, przedstawiciele nauki prawa wykroczeń podkreślają, że w systemie opartym na indywidualnym zawinieniu jako podstawie odpowiedzialności (a takim jest, rzecz jasna, system stworzony przez Kodeks wykroczeń) reguła ujęta w art. 34 (iż okoliczności wpływające na wymiar kary i środka karnego uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą) jest tak oczywista, że w istocie nie wymagała sformułowania (por. *ibidem*, s. 308).

Tym samym, system sankcji za wykroczenia nie tylko musi być określony w stosownych aktach normatywnych rangi ustawy (co będzie jeszcze przedmiotem rozważań w dalszej części uzasadnienia niniejszego wniosku), ale winien również umożliwić organowi wymierzającemu karę za wykroczenie uwzględnienie, a w rezultacie również odzwierciedlenie w wydanym orzeczeniu, wskazanych w ustawie okoliczności mających wpływ na wymiar tej kary.

Innymi słowy, bezwzględne (sztywne) określenie wysokości kary grożącej za konkretne wykroczenie (i to w akcie normatywnym rangi rozporządzenia) należy uznać za absolutnie niedopuszczalne, godzi ono bowiem w fundamentalne zasady polskiego prawa karnego, w tym prawa wykroczeń, jak zasada indywidualizacji kar, zasada sprawiedliwego wymiaru kary oraz dyrektywa prewencji szczególnej. Taka regulacja prawna prowadzi do sytuacji, że wymierzenie kary przez uprawniony organ

staje się fikcją, bowiem identyczną karę każdemu ze sprawców określonego wykroczenia wymierza, de facto, wydający rozporządzenie organ władzy wykonawczej (w analizowanym przypadku – Prezes Rady Ministrów), który przecież nie jest organem uprawnionym do prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia. Rola organu orzekającego ogranicza się natomiast jedynie do ustalenia, czy wykroczenie zostało popełnione, oraz powtórzenia rozstrzygnięcia organu władzy wykonawczej w przedmiocie kary.

Zgodnie z przepisem art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń, grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej. Z kolei, art. 24 § 3 tegoż kodeksu stanowi, że wymierzając grzywnę, bierze się pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste i rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Tym samym, ustawodawca nałożył na organ orzekający w przedmiocie wymiaru kary grzywny obowiązek uwzględnienia kolejnych okoliczności dotyczących sprawcy wykroczenia (w uzupełnieniu omówionego wyżej art. 33, zawierającego dyrektywy wymiaru kary).

Z kolei, normując postępowanie mandatowe, ustawodawca określił, że w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 złotych, a w przypadku, o którym mowa w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń (czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy) – do 1000 złotych (art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia). Nadto, w postępowaniu mandatowym, w sprawach: w których oskarżycielem publicznym jest właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy, jak również naruszeń przestrzegania obowiązków lub warunków przewozu drogowego wymienionych w załączniku nr 1 i 2 do ustawy o transporcie drogowym, w których oskarżycielem publicznym jest właściwy organ Inspekcji Transportu Drogowego lub Policji – można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 złotych (art. 96 § 1a omawianego kodeksu). W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 54 – 56 i art. 57a ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, można nałożyć grzywnę w wysokości 2000 złotych (art. 96 § 1aa). W końcu, jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie przeciwko prawom pracownika określone w Kodeksie pracy popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ

Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 złotych (art. 96 § 1b k.p.s.w.).

W tym miejscu należy odnotować, że dolną granicę grzywny nakładanej w drodze mandatu karnego określa bądź art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń (20 złotych), bądź przepis szczególny Kodeksu wykroczeń lub innej ustawy, typizujący dany czyn jako wykroczenie, jeżeli dolną granicę kary grzywny określa inaczej niż wspomniany art. 24 § 1. Z oczywistych względów, żaden organ władzy wykonawczej nie ma prawa, w drodze rozporządzenia, modyfikować tak określonego dolnego progu ustawowego zagrożenia karą grzywny (co będzie jeszcze przedmiotem rozważań w dalszej części uzasadnienia niniejszego wniosku).

Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (zwanego potocznie taryfikatorem), rozporządzenie to określa wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego za wybrane rodzaje wykroczeń przez uprawnione organy. Wysokość grzywien, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do rozporządzenia (§ 1 ust. 2).

Zakwestionowany Załącznik pt.: „Wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego za wybrane rodzaje wykroczeń przez uprawnione organy” zawiera łącznie 377 pozycji obejmujących wykroczenia określone w Kodeksie wykroczeń, ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawie – Prawo geologiczne i górnicze, ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, ustawie o transporcie drogowym, jak również w ustawie o systemie tachografów cyfrowych. Wykroczenia te zostały pogrupowane w trzech Tabelach (A, B oraz C).

Poszczególne pozycje typizujące wykroczenia, zawarte w Załączniku do rozporządzenia, zostaną szerzej omówione w dalszej części uzasadnienia niniejszego wniosku. Już w tym miejscu wypada jednak odnotować, że spośród wspomnianych 377 wykroczeń, w załączniku do rozporządzenia określono sankcje grożące za 318 z nich w sposób bezwzględnie oznaczony (sztywny). Innymi słowy, organ

wymierzający karę (nakładający grzywnę w drodze mandatu karnego) nie ma jakiegokolwiek możliwości zindywidualizowania tej kary. Wspomniany organ nie może także spełnić wymogu ustawodawcy, by uwzględnić którąkolwiek z dyrektyw wymiaru kary, dostosować tę karę do wymogów prewencji szczególnej ani wymierzyć kary według zasad sprawiedliwości. Tym samym, unormowania zawarte w wydanym przez Prezesa Rady Ministrów akcie prawnym rangi rozporządzenia wykluczają karanie za wymienione w rozporządzeniu wykroczenia w sposób nakazany przez ustawę, co należy uznać za niedopuszczalne.

Nadto, sankcje kolejnych wykroczeń (Tabela B – poz.: 36 – 41, 45, 181, 182 i 189 oraz Tabela C – poz. 1, 18 – 20, 30 i 31) zróżnicowano wyłącznie w oparciu o kryteria przedmiotowe (przykładowo – liczba nieposiadanych bądź nieokazanych dokumentów, bezwzględna wysokość przekroczenia dopuszczalnej prędkości), przy pominięciu wszelkich innych okoliczności, mających mieć wpływ, w myśl ustawy, na wymierzoną przez organ karę. Takiego rodzaju ograniczenie, przez rozporządzeniodawcę, ustawowych okoliczności, które powinny mieć wpływ na wymiar kary, również należy uznać za niedopuszczalne.

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy zasadniczej, rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

W literaturze przedmiotu podnosi się, że powiązanie unormowań art. 87 ust. 1 i art. 92 Konstytucji z ogólnymi konsekwencjami zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) prowadzi do wniosku, iż nie może obecnie, w systemie prawa powszechnie obowiązującego, pojawiać się żadna regulacja podustawowa, która nie służy wykonaniu ustawy. W tym sensie wyłączność ustawy nabrała pełnego charakteru, bo nie ma takich materii, w których mogłyby być stanowione regulacje podustawowe (o charakterze powszechnie obowiązującym), bez uprzedniego ustawowego unormowania tych materii (por. Jerzy Oniszczyk, *Konstytucja*

Rzeczypospolitej Polskiej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego na początku XXI w., Zakamycze 2004, s. 796).

W doktrynie przyjmuje się również, że elementarnym warunkiem konstytucyjności rozporządzenia, jako wydanego w celu wykonania ustawy, jest zgodność rozporządzenia z Konstytucją (co oczywiste) i ustawą; zarówno z ustawą upoważniającą, jak i ze wszystkimi ustawami obowiązującymi, które w sposób bezpośredni lub pośredni regulują materie będące przedmiotem rozporządzenia. Rozporządzenie nie może także wkraczać w materie ustawowe dotąd nieuregulowane ustawą (nie może być *praeter legem*). Nie może treści zawartych w ustawach powtarzać, przekształcać, modyfikować czy syntetyzować (por. Kazimierz Działocha, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz*, II tom, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2001, tezy do art. 92, s. 30).

Podobnie, Trybunał Konstytucyjny, orzekając w pełnym składzie Trybunału, przyjął pogląd prawny, że rozporządzenie nie może wkraczać w sferę materii prawnych regulowanych innymi ustawami lub na ich podstawie, nie może też treści w nich zawartych przekształcać, modyfikować czy syntetyzować, a nawet nie powinno ich powtarzać (por. wyrok z dnia 5 listopada 1986 r., sygn. U 5/86, OTK w 1986 r., s. 24).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, w wyniku przyjętej przez Konstytucję z 1997 r. zasady prymatu ustawy jako podstawowego źródła prawa wewnętrznego, parlament nie może w dowolnym zakresie przekazywać funkcji prawodawczych na organy władzy wykonawczej. Nie jest możliwe pozostawienie kształtowania zasadniczych elementów regulacji do decyzji organu władzy wykonawczej (por. wyrok z dnia 17 maja 2012 r., sygn. K 10/11, OTK ZU Nr 5/A/2012, poz. 51, s. 538 oraz powołane tam orzecznictwo).

Z kolei, także w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, stanowienie przepisów, które swą treścią wykraczają poza charakter wykonawczy, jest zawsze równoznaczne z wyjściem poza granice upoważnienia i przesądza o niezgodności rozporządzenia z ustawą. Jeżeli więc okaże się, że przepisy rozporządzenia normują materię ustawową, to z natury rzeczy musi to oznaczać, że

wykroczyły one poza granice upoważnienia, bo ustawa nie może upoważniać do normowania takich treści w rozporządzeniu. W tych wszystkich wypadkach, gdy ustawa zawiera wyraźne upoważnienie do normowania w rozporządzeniu spraw należących do materii ustawowej, należy upoważnienie takie uznać obecnie za sprzeczne z Konstytucją. W tych zaś wypadkach, gdy ustawa nie formułuje takiego upoważnienia w sposób wyraźny, należy zastosować technikę wykładni ustawy w zgodzie z Konstytucją i skonstruować na tyle wąskie rozumienie upoważnienia, by poza nim pozostawało normowanie materii zastrzeżonych do wyłącznej materii ustawy (por. wyrok z dnia 6 marca 2000 r., sygn. P 10/99, OTK ZU Nr 2/2000, poz. 56, s. 195).

Trybunał Konstytucyjny stanął również na stanowisku, że umieszczenie materii, zastrzeżonej dla regulacji ustawowej, w rozporządzeniu zrywa więź między ustawą i rozporządzeniem, w której rozporządzenie powinno mieć – ze względów gwarancyjnych – tylko ściśle wykonawczy charakter. Prymat ustawy jako podstawowego źródła prawa wymaga zachowania zasady wyłączności regulacji ustawowej w sferze praw i wolności. W przypadku prawnym proklamującym zasadę podziału władz, parlament nie może w dowolnym zakresie przekazywać funkcji prawodawczych na organy władzy wykonawczej. Dlatego zasadnicza regulacja pewnej kwestii nie może być domeną przepisów wykonawczych, wydawanych przez organy nienależące do władzy ustawodawczej. Nie jest bowiem dopuszczalne, aby to decyzjom organu władzy wykonawczej pozostawić kształtowanie zasadniczych elementów regulacji prawnej tworzącej prawny reżim ich własnego, władczego działania, wkraczającego w sferę praw i wolności konstytucyjnych (por. postanowienie sygnalizacyjne, wydane w pełnym składzie Trybunału, z dnia 30 listopada 2010 r., sygn. S 5/10, OTK ZU Nr 9/A/2010, poz. 126, s. 1740).

W końcu, w swoich orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny zwracał szczególną uwagę na to, że nakaz zamieszczania wszystkich zasadniczych elementów regulacji prawnej bezpośrednio w ustawie, połączony z zakazem regulowania ich w rozporządzeniu, jako akcie podustawowym, dotyczy zwłaszcza materii odnoszącej się do praw i wolności jednostki lub do władczych form działania władzy publicznej wobec obywateli. Wymaganie umieszczenia bezpośrednio w tekście ustawy

wszystkich zasadniczych elementów regulacji prawnej musi być stosowane ze szczególnym rygoryzmem, gdy regulacja ta dotyczy władczych form działania organów administracji publicznej wobec obywateli, praw i obowiązków organu administracji i obywatela w ramach stosunku publicznoprawnego lub korzystania przez obywateli z ich praw i wolności (por. wyrok, wydany w pełnym składzie Trybunału, z dnia 10 marca 2010 r., sygn. U 5/07, OTK ZU Nr 3/A/2010, poz. 20, s. 347 oraz powołane tam orzecznictwo, jak również wyrok z dnia 26 marca 2013 r., sygn. K 11/12, niepublikowany do chwili obecnej w OTK ZU, w wersji przesłanej Prokuratorowi Generalnemu s. 14 oraz powołane tam orzecznictwo).

Zakwestionowane rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń zostało wydane w oparciu o upoważnienie ustawowe zawarte w art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Powyższy przepis upoważniający stanowi, że w celu ujednoczenia sposobu reakcji organów uprawnionych do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za określone wykroczenia Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, złożony w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, zróżnicowaną wysokość mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń, uwzględniając rodzaj naruszonego lub zagrożonego dobra oraz stopień szkodliwości poszczególnych czynów.

Analiza przytoczonego wyżej upoważnienia ustawowego pozwala, jak się wydaje, na wysnucie wniosku, że ustawodawca zezwolił wskazanemu organowi władzy wykonawczej na wydanie rozporządzenia mającego na celu ujednoczenie sposobu reakcji organów uprawnionych do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za określone wykroczenia. Ustawodawca nie zezwolił natomiast (przynajmniej w sposób wyraźny) Prezesowi Rady Ministrów na uwzględnienie wniosku ministra spraw wewnętrznych, złożonego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, a zmierzającego do modyfikacji, w drodze rozporządzenia, jakichkolwiek unormowań rangi ustawowej. Innymi słowy, ustawodawca nie zezwolił na zmianę przez rozporządzenie regulacji ustawowych ani w zakresie dyrektyw wymiaru kary (art. 33 Kodeksu wykroczeń), ani odnośnie wymogu indywidualizacji

kary (art. 34 Kodeksu wykroczeń), ani w zakresie postępowania mandatowego (art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia), ani w zakresie sankcji określonych w przepisach typizujących poszczególne wykroczenia, zawartych w Kodeksie wykroczeń, w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w Prawie geologicznym i górnictwie, w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, w ustawie o transporcie drogowym oraz w ustawie o systemie tachografów cyfrowych. W tym miejscu wypada zresztą odnotować, że upoważnienie przez ustawodawcę organu władzy wykonawczej do dokonania, w drodze rozporządzenia, takich modyfikacji unormowań ustawowych byłoby niedopuszczalne.

W doktrynie dominuje pogląd (sformułowany na tle ustalania relewantności pytania prawnego), że w razie powzięcia co do przepisu, który ma być przesłanką rozstrzygnięcia, wątpliwości natury konstytucyjnej, należy w pierwszej kolejności dążyć do ich usunięcia w drodze znanych nauce prawa reguł interpretacyjnych i kolizyjnych, w szczególności – jeżeli to możliwe – w drodze wykładni zgodnej z Konstytucją RP (por. Zdzisław Czeszejko-Sochacki, *Procedury kontroli konstytucyjności norm* [w:] *Studia nad prawem konstytucyjnym*, red. Janusz Trzciniński i Bogusław Banaszak, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1997 r., s. 74 oraz Andrzej Kabat, *Pytania prawne do Trybunału Konstytucyjnego*, BWP Justitia, Białystok 1995 r., s. 78).

Również Trybunał Konstytucyjny, orzekając w przedmiocie pytania prawnego, wyraził pogląd, że jeżeli orzekający w konkretnej sprawie sąd powszechny poweźmie wątpliwości natury konstytucyjnej co do przepisu, który ma być przesłanką rozstrzygnięcia, powinien w pierwszej kolejności dążyć do ich usunięcia w drodze wykładni zgodnej z Konstytucją RP (por. postanowienie z dnia 15 maja 2007 r., sygn. P 13/06, OTK ZU Nr 6/A/2007, poz. 57, s. 852).

Analiza omawianego upoważnienia ustawowego zdaje się uprawniać do wysnucia wniosku, że możliwe jest zdekodowanie zawartych w nim treści normatywnych w sposób zgodny z wymogami ustawy zasadniczej, to jest w sposób przedstawiony powyżej w uzasadnieniu niniejszego wniosku. Przy takim rozumieniu

upoważnienia ustawowego, kwestionowane rozporządzenie w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń ewidentnie wykracza poza zakres upoważnienia.

Z kolei, przyjęcie odmiennego rozumienia upoważnienia zawartego w art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, to jest uznanie, że faktycznie upoważnia ono Prezesa Rady Ministrów do dokonania, w drodze rozporządzenia, omawianych modyfikacji licznych unormowań rangi ustawowej, musiałoby doprowadzić do zakwestionowania konstytucyjności tegoż upoważnienia, a tym samym do skierowania przez Prokuratora Generalnego wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, zmierzającego do usunięcia upoważnienia z obowiązującego systemu prawnego. Ewentualne uwzględnienie takiego wniosku przez Trybunał Konstytucyjny prowadziłoby również do utraty mocy obowiązującej kwestionowanego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów.

W tej sytuacji przyjęcie prawidłowego, to jest zgodnego z unormowaniami rangi konstytucyjnej, rozumienia omawianego upoważnienia ustawowego przesądza, że Tabele A, B oraz C załącznika do ocenianego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów wykraczają poza zakres spraw przeznaczonych do uregulowania w tymże upoważnieniu. Tym samym, zakwestionowane regulacje są niezgodne z art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Tabela A Załącznika do rozporządzenia w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń zawiera 84 pozycje określające wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego przez uprawnione organy za wykroczenia typizowane w Kodeksie wykroczeń, w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w Prawie geologicznym i górnictwie, w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak również w ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Pozycja nr 1 analizowanej tabeli Załącznika dotyczy zakłócenia spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego albo wywoływania zgorzenia w miejscu

publicznym (prawdopodobnie także, jeżeli czyn ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka), to jest czynu określonego w art. 51 § 1 i § 2 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z sankcjami określonymi przez ustawodawcę we wspomnianych przepisach (pomijając karę aresztu i karę ograniczenia wolności), a także w art. 24 § 1 tegoż kodeksu oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, grzywna nałożona w drodze mandatu karnego na sprawcę omawianego wykroczenia może oscylować w granicach od 20 do 500 złotych. Taryfikator zobowiązuje natomiast uprawnione organy, w takim przypadku, do nałożenia grzywny w wysokości od 100 złotych do 500 złotych.

Pozycja nr 2 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia dotyczy nieumieszczenia przez właściciela, administratora, dozorcę lub użytkownika nieruchomości tabliczki z numerem porządkowym nieruchomości, nazwą ulicy lub placu albo miejscowości, to jest czynu określonego w art. 64 § 1 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z sankcją określoną we wspomnianym przepisie, (pomijając karę nagany), a także w art. 24 Kodeksu wykroczeń oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, grzywna nałożona w drodze mandatu karnego na sprawcę takiego wykroczenia może oscylować w granicach od 20 złotych do 250 złotych. Zamiast tego, rozporządzeniodawca nakazał uprawnionym organom nałożenie grzywny za to wykroczenie w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 3 analizowanej tabeli Załącznika do rozporządzenia dotyczy umyślnego wprowadzenia w błąd co do danych osobowych organu państwowego lub instytucji upoważnionej do legitymowania, to jest czynu określonego w art. 65 § 1 i § 2 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z sankcjami określonymi przez ustawodawcę we wspomnianych przepisach, a także w art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, grzywna nałożona w drodze mandatu karnego na sprawcę może oscylować w granicach od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w takim przypadku, nałożenie grzywny w wysokości od 200 złotych do 500 złotych.

Pozycja nr 4 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia dotyczy umyślnego uszkodzenia lub usunięcia ogłoszenia wystawionego publicznie

przez instytucję państwową, samorządową albo organizację społeczną, to jest czynu określonego w art. 67 § 1 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z sankcją określoną we wspomnianym przepisie, a także w art. 24 Kodeksu wykroczeń oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w granicach od 20 złotych do 500 złotych. Zamiast tego, rozporządzeniodawca nakazał uprawnionym organom, w takim przypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych.

Pozycja nr 5 analizowanej tabeli załącznika do rozporządzenia dotyczy niezachowania środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia, to jest czynu określonego w art. 77 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z sankcją określoną we wspomnianym przepisie (pomijając karę nagany), a także w art. 24 Kodeksu wykroczeń oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, grzywna nałożona w drodze mandatu karnego na sprawcę wykroczenia może oscylować w granicach od 20 złotych do 250 złotych, taryfikator nakazuje natomiast uprawnionym organom, w takim przypadku, nałożenie grzywny w wysokości od 50 złotych do 250 złotych.

Pozycja nr 6 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia dotyczy doprowadzenia zwierzęcia poprzez drażnienie lub płoszenie do tego, że staje się niebezpieczne, to jest czynu określonego w art. 78 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z sankcją określoną we wspomnianym przepisie (pomijając karę nagany), a także w art. 24 Kodeksu wykroczeń oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Zamiast tego, rozporządzeniodawca zobowiązał uprawnione organy do nałożenia grzywny, w takim przypadku, w wysokości od 250 złotych do 500 złotych.

Pozycje nr 7, 8 i 9 analizowanej tabeli Załącznika do rozporządzenia dotyczą niszczenia roślinności ochronnej na brzegach wód morskich i śródlądowych, niszczenia płotków faszynowych oraz zdejmowania chrustu z wydm, to jest, zdaniem rozporządzeniodawcy, czynu określonego w art. 81 Kodeksu wykroczeń (w tym miejscu należy jednak zgłosić wątpliwość, czy zdejmowanie chrustu z wydm, które nie nosi znamion niszczenia lub uszkodzenia urządzeń służących do ochrony brzegów,

może być uznane za czyn podlegający ukaraniu w myśl wymienionego przepisu Kodeksu wykroczeń). Zgodnie z sankcją określoną w tymże przepisie (pomijając karę nagany), a także w art. 24 Kodeksu wykroczeń oraz w art. 96 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, grzywna nałożona w drodze mandatu karnego na sprawcę takiego wykroczenia może oscylować w granicach od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator rozróżnia w ramach omawianego wykroczenia dodatkowe, wymienione wyżej typy (podtypy) wykroczenia, nakazując uprawnionym organom, w takich przypadkach, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 10 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia wprowadza karalność chodzenia lub przebywania na wydmach, co, jak się wydaje, w sposób niedopuszczalny poszerza zakres penalizacji wykroczenia określonego w omawianym art. 81 Kodeksu wykroczeń. Rozporządzeniodawca wprowadza również bezwzględnie oznaczoną sankcję za tak stypizowane wykroczenie – w wysokości 50 złotych.

Pozycja nr 11 analizowanej tabeli Załącznika do rozporządzenia, dotycząca niszczenia ogrodzeń wydm, jak się wydaje, może poszerzać w sposób niedopuszczalny zakres penalizacji, określony w omawianym art. 81 Kodeksu wykroczeń, na niszczenie ogrodzeń wydm i lasów położonych z dala od brzegów wód morskich i śródlądowych. Taryfikator nakazuje uprawnionym organom nakładanie na sprawców tak określonego wykroczenia grzywien w drodze mandatu karnego w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycja nr 12 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia wprowadza karalność biwakowania na wydmach, co jak się wydaje, także w sposób niedopuszczalny poszerza zakres penalizacji określony w omawianym art. 81 Kodeksu wykroczeń. Rozporządzeniodawca wprowadza również bezwzględnie oznaczoną sankcję za tak stypizowane wykroczenie w wysokości 300 złotych.

Pozycja nr 13 analizowanej tabeli Załącznika do rozporządzenia, dotycząca niszczenia tablic informacyjno – ostrzegawczych na wydmach i w lasach, zdaje się poszerzać zakres penalizacji określony w omawianym art. 81 Kodeksu wykroczeń, w

sposób analogiczny jak w pozycji nr 11. Nadto taryfikator nakazuje uprawnionym organom nakładanie na sprawców tak określonego wykroczenia grzywien w drodze mandatu karnego w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 14 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia dotyczy niszczenia umocnień brzegowych, to jest czynu określonego w omawianym art. 81 Kodeksu wykroczeń. Rozporządzeniodawca wprowadza dla uprawnionych organów nakaz nakładania na sprawców tego wykroczenia grzywien w drodze mandatu karnego w bezwzględnie oznaczonej wysokości (maksymalnej według przepisów ustawowych) – 500 złotych.

Pozycja nr 15 analizowanej tabeli Załącznika dotyczy naruszenia przepisów o ochronie przeciwpożarowej, to jest czynów określonych w art. 82 § 1 – 5 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje uprawnione organy, w takim wypadku, do nałożenia grzywny w wysokości od 50 złotych do 500 złotych.

Pozycja nr 16 Tabeli A Załącznika do kwestionowanego rozporządzenia dotyczy naruszenia obowiązku utrzymania czystości i porządku w obrębie nieruchomości, to jest czynu określonego w art. 117 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Jednak taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 17 analizowanej tabeli Załącznika dotyczy publicznego dopuszczenia się nieobyczajnego wybryku, to jest czynu określonego w art. 140 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z przepisami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w takim wypadku, nałożenie grzywny w wysokości od 50 złotych do 100 złotych.

Pozycja nr 18 Tabeli A Załącznika dotyczy umieszczenia w miejscu publicznym nieprzyzwoitego ogłoszenia, napisu lub rysunku albo używania słów

nieprzyzwoitych, to jest czynu określonego w art. 141 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawca takiego wykroczenia może zostać ukarany grzywną nałożoną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Zgodnie zaś z taryfikatorem, w takim wypadku można nałożyć grzywnę w wysokości od 50 złotych do 100 złotych.

Pozycja nr 19 analizowanej tabeli dotyczy zanieczyszczania lub zaśmieciania miejsca dostępnego dla publiczności, to jest czynu określonego w art. 145 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia grozi grzywna wymierzona w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator podnosi dolny próg ustawowego zagrożenia do 50 złotych.

Pozycje nr 20, 21 oraz 22 Tabeli A dotyczą niewyposażenia nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych, niezbierania powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieuprzążania błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, to jest czynów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę każdego z takich wykroczeń można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator zaś nakazuje uprawnionym organom, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 100 złotych.

Pozycje nr 23, 24 oraz 25 Tabeli A dotyczą wykonywania, dozoru lub kierowania pracami geologicznymi bez posiadania wymaganych kwalifikacji, to jest czynów określonych w art. 178 Prawa geologicznego i górnictwa. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 26 – 29 Tabeli A dotyczą wykonywania robót geologicznych w celach innych niż poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin bez zatwierdzonego projektu robót geologicznych, z naruszeniem warunków określonych w projekcie

robót geologicznych, bez przedłożenia projektu robót geologicznych lub z naruszeniem warunków określonych w projekcie robót geologicznych, który nie podlega zatwierdzeniu, to jest czynów określonych w art. 179 pkt 1 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z przepisami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator przewiduje natomiast, w każdym z takich wypadków, grzywnę w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych (pozycje: 26 i 28) albo 200 złotych (pozycje: 27 i 29).

Pozycja nr 30 Tabeli A dotyczy niezawiadomienia właściwych organów o zamiarze rozpoczęcia wykonywania robót geologicznych, to jest czynu określonego w art. 179 pkt 2 Prawa geologicznego i górniczego. Z regulacji ustawowych wynika, że na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje uprawnionym organom nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 31, 32 oraz 33 Tabeli A dotyczą wykonywania bez posiadania wymaganych kwalifikacji: czynności kierownictwa ruchu zakładu górniczego, czynności dozoru ruchu zakładu górniczego lub innych czynności w ruchu zakładu górniczego, to jest czynów określonych w art. 181 pkt 1 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 34 oraz 35 Tabeli A dotyczą wykonywania bez posiadania wymaganych kwalifikacji: czynności kierownictwa w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym oraz czynności specjalistów w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym, to jest czynów określonych w art. 181 pkt 2 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z przepisami ustawowymi, sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Jednak taryfikator zobowiązuje uprawnione organy, w każdym

z takich wypadków, do nałożenia grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 36 – 41 Tabeli A dotyczą niedopełnienia obowiązków w zakresie: prowadzenia ewidencji zasobów złoża kopaliny, przedkładania informacji o zmianach zasobów złoża kopaliny oraz posiadania, sporządzania, aktualizowania i uzupełniania wymaganej dokumentacji mierniczo – geologicznej, to jest czynów określonych w art. 183 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z regulacjami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator przewiduje, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 300 złotych (pozycje: 36 – 39) albo 250 złotych (pozycje: 40 i 41).

Pozycje nr 42 – 47 Tabeli A dotyczą wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego, w sposób mogący wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka lub ruchu zakładu górniczego, w warunkach: innych niż warunki zagrożeń pożarowych, tąpnięć, gazowych, pyłowych, klimatycznych i wodnych, niepozostających w związku z jazdą ludzi szybem, niepozostających w związku z przechowywaniem lub używaniem środków strzałowych i sprzętu strzałowego, jak również dopuszczania do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego, w sposób mogący wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka lub ruchu zakładu górniczego, w warunkach: innych niż warunki zagrożeń pożarowych, tąpnięć, gazowych, pyłowych, klimatycznych i wodnych, niepozostających w związku z jazdą ludzi szybem, niepozostających w związku z przechowywaniem lub używaniem środków strzałowych i sprzętu strzałowego, to jest czynów określonych w art. 184 ust. 3 pkt 1 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z unormowaniami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 400 złotych (pozycje: 42 – 44) albo 500 złotych (pozycje: 45 – 47).

Pozycje nr 48 – 66 Tabeli A dotyczą niedopełnienia obowiązków w zakresie: rozpoznawania zagrożeń związanych z ruchem zakładu górniczego i podejmowania

środków zmierzających do zapobiegania i usuwania tych zagrożeń, posiadania odpowiednich środków materialnych i technicznych oraz służb ruchu zapewniających bezpieczeństwo pracowników i ruchu zakładu górniczego, prowadzenia ewidencji osób przebywających w zakładzie górniczym, przez wskazanie imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego, oceniania i dokumentowania ryzyka zawodowego oraz stosowania niezbędnych rozwiązań zmniejszających to ryzyko, w tym przez sporządzenie dokumentu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, posiadania i odpowiedniego przechowywania dokumentacji prowadzenia ruchu zakładu górniczego, posiadania dowodu sprawdzenia rozwiązań technicznych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego, prowadzenia dokumentacji w zakresie ratownictwa górniczego, przeprowadzania specjalistycznych badań lekarskich, specjalistycznych badań psychologicznych oraz specjalistycznych szkoleń, posiadania własnych służb ratownictwa górniczego albo powierzenia realizacji tego obowiązku w całości lub w części innym podmiotom, sporządzania, posiadania, zatwierdzania i aktualizowania odpowiedniego planu ratownictwa górniczego, organizowania drużyny ratowniczej oraz odpowiednio wyposażonej kopalnianej stacji ratownictwa górniczego albo utrzymywania zakładowej stacji ratownictwa górniczego, zatwierdzania dokumentacji prac profilaktycznych, podejmowania decyzji o podjęciu, wykonywania oraz podejmowania decyzji o zakończeniu prac profilaktycznych, podejmowania i prowadzenia akcji ratowniczej, likwidacji zakładu górniczego lub jego części – w zakresie obowiązku polegającego na: zabezpieczeniu lub zlikwidowaniu wyrobisk górniczych oraz urządzeń, instalacji i obiektów zakładu górniczego, zabezpieczeniu niewykorzystanej części złoża kopaliny, zabezpieczeniu sąsiednich złóż kopaliny, przedsięwzięciu niezbędnych środków chroniących wyrobiska sąsiednich zakładów górniczych, jak również przedsięwzięciu niezbędnych środków w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów po działalności górniczej, to jest czynów określonych w art. 184 ust. 3 pkt 2 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z przepisami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje uprawnione organy, w każdym z takich wypadków, do nałożenia grzywny w bezwzględnie określonej wysokości: 500 złotych

(pozycje: 56, 58 i 61), 400 złotych (pozycje: 48, 51, 55 oraz 60), 350 złotych (pozycje: 62 – 66) albo 300 złotych (pozycje: 49, 50, 52 – 54, 57 oraz 59).

Pozycje nr 67 oraz 68 Tabeli A dotyczą niedopełnienia obowiązku szkolenia osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego w zakresie znajomości przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym bezpiecznego wykonywania powierzonych im czynności, jak również dopuszczenia do pracy w ruchu zakładu górniczego osób, które nie wykazują się dostateczną znajomością przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym bezpiecznego wykonywania powierzonych im czynności, to jest czynów określonych w art. 184 ust. 3 pkt 3 Prawa geologicznego i górniczego. Z regulacji ustawowych wynika, że sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator nakazuje natomiast nałożenie w takim wypadku grzywny w bezwzględnie określonej wysokości 400 złotych (pozycja 67) albo 300 złotych (pozycja 68).

Pozycja nr 69 Tabeli A dotyczy dopuszczenia do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego osób, które nie posiadają wymaganych do tego kwalifikacji, to jest czynu określonego w art. 184 ust. 3 pkt 4 Prawa geologicznego i górniczego. Unormowania ustawowe przewidują nałożenie na sprawcę takiego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 70 – 73 Tabeli A dotyczą niedopełnienia obowiązku w zakresie: tworzenia funduszu likwidacji zakładu górniczego, gromadzenia środków na tym funduszu, przedstawiania na żądanie właściwych organów aktualnych wyciągów z rachunku bankowego, na którym podmiot gromadzi środki takiego funduszu, jak również przedstawiania na żądanie właściwych organów informacji o sposobie wykorzystania środków gromadzonych na funduszu likwidacji zakładu górniczego, to jest czynów określonych w art. 187 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, a taryfikator nakazuje, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 74, 75 oraz 76 Tabeli A dotyczą niewykonywania decyzji organu nadzoru górniczego dotyczącej: zakazu wykonywania określonych czynności przez osoby, które wykonują te czynności z rażącym niedbalstwem, z naruszeniem ustawy lub rażącym naruszeniem wydanych na jej podstawie przepisów, nakazu niezwłocznego sporządzenia lub poprawy operatu ewidencyjnego, jak również nakazu wstrzymania działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji, to jest czynów stypizowanych w art. 188 Prawa geologicznego i górniczego. Zgodnie z przepisami rangi ustawowej, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator przewiduje, w każdym z takich wypadków, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych.

Pozycja nr 77 Tabeli A dotyczy spożywania napojów alkoholowych w miejscach objętych zakazem spożywania takich napojów, to jest jednego z czynów określonych w art. 43¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z unormowaniami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 78 Tabeli A dotyczy niewidaczniania informacji o szkodliwości spożywania alkoholu w punkcie sprzedaży, to jest czynu określonego w art. 45 pkt 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Przepisy rangi ustawowej przewidują, że na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, tymczasem taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych.

Pozycje nr 79 – 82 Tabeli A dotyczą sprzedaży wyrobów tytoniowych: osobom do lat 18, na terenie podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, szkół i placówek oświatowo-wychowawczych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych, a także w postaci papierosów w opakowaniach zawierających mniej niż dwadzieścia sztuk oraz luzem bez opakowania, jak również w systemie samoobsługowym, to jest niektórych czynów

określonych w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, ale taryfikator przewiduje, w takich wypadkach, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych (pozycje: 79 oraz 80) albo 100 złotych (pozycje: 81 oraz 82).

Pozycja nr 83 Tabeli A odnosi się do nieumieszczenia informacji o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18, to jest czynu określonego także w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Z regulacji ustawowych wynika, że na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator obliguje, w takim wypadku, do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych.

Pozycja nr 84 Tabeli A dotyczy nieumieszczenia przez właściciela lub zarządzającego obiektem bądź środkiem transportu informacji o zakazie palenia tytoniu, to jest czynu opisanego w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Zgodnie z przepisami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych.

Powyższa analiza Tabeli A Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń uprawnia do stwierdzenia, że we wszystkich pozycjach tabeli dokonano niedopuszczalnej modyfikacji wysokości kar grzywny grożących za wykroczenia, których te pozycje dotyczą. We wszystkich tych pozycjach wspomniana modyfikacja polegała, między innymi, na zaostrzeniu przez akt rangi podustawowej kar grzywny określonych przez ustawodawcę, poprzez podniesienie dolnej granicy tych kar. Z kolei, w licznych, przedstawionych wyżej przypadkach rozporządzeniodawca złagodził górny próg ustawowego zagrożenia karą grzywny. W końcu, kwestionowane rozporządzenie modyfikuje również zakres penalizacji przez

niektóre regulacje wykroczeniowe, nakazując uprawnionym organom nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego na sprawców czynów, które, w sposób wyraźny, nie zostały zabronione przez ustawodawcę, choć – jak można przypuszczać – wyczerpują znamiona bardziej ogólnie stypizowanych wykroczeń.

Prawidłowe, to jest zgodne z Konstytucją RP, odczytanie delegacji ustawowej do wydania omawianego rozporządzenia nie zezwala, w sposób wyraźny, na dokonanie przez rozporządzeniodawcę omówionych wyżej modyfikacji unormowań rangi ustawowej, co przesądza o wykroczeniu przez rozporządzenie poza zakres spraw przekazanych przez ustawodawcę w upoważnieniu do uregulowania w akcie prawnym rangi podustawowej.

Większość zmodyfikowanych sankcji, w omawianej Tabeli A, określono w sposób bezwzględnie oznaczony, co uniemożliwia organowi nakładającemu grzywnę w drodze mandatu karnego zindywidualizowanie tej kary, uwzględnienie ustawowych dyrektyw wymiary kary, wymierzenie tej kary zgodnie z wymogami prewencji szczególnej oraz według zasad sprawiedliwości.

Tym samym, należy stwierdzić, że przepisy Tabeli A Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń są niezgodne z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 – 5, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 Kodeksu wykroczeń, w związku z art. 10 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 Prawa geologicznego i górniczego, w związku z art. 43¹ ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, jak również w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Tabela B Załącznika do analizowanego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zawiera 246 pozycji określających wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego przez uprawnione organy za wykroczenia typizowane w Kodeksie wykroczeń – w Rozdziale XI „Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji”, odnoszące się do ruchu pieszych, ruchu pojazdów, w tym naruszenia przepisów porządkowych, włączania się do ruchu, prędkości i hamowania, zmiany kierunku jazdy lub pasa ruchu, wymijania, omijania i cofania, wyprzedzania, przecinania się kierunków ruchu, ostrzegania oraz jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza, holowania, ruchu rowerów, motorowerów, pojazdów zaprzęgowych oraz ruchu zwierząt, autostrad i dróg ekspresowych, zatrzymania i postoju, używania świateł zewnętrznych, używania pojazdów w ruchu drogowym, przewozu ładunków i ciągnięcia przyczep, przewozu osób, kierującego, znaków i sygnałów drogowych, jak również zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Pozycje nr 1, 2 oraz 3 Tabeli B dotyczą wchodzenia na jezdnię bezpośrednio przed jadący pojazd: na przejściach dla pieszych oraz w miejscach innych niż przejścia dla pieszych, jak również wchodzenia na jezdnię spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi. Czyny te zdają się wchodzić w zakres wykroczenia stypizowanego w art. 90 Kodeksu wykroczeń, penalizującego tamowanie lub utrudnianie ruchu na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje uprawnionym organom nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych (pozycja 1) albo 100 złotych (pozycje: 2 i 3).

Pozycja nr 4 Tabeli B dotyczy przechodzenia przez jezdnię w miejscu, w którym urządzenia zabezpieczające lub przeszkoda oddzielają drogę dla pieszych albo chodnik od jezdni. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń, penalizującego wykroczenie przez uczestnika ruchu lub inną osobę znajdującą się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, a także właściciela lub posiadacza pojazdu – przeciwko innym przepisom ustawy – Prawo o ruchu drogowym lub przepisom

wydanym na jej podstawie (to jest takim przepisom, których naruszenie nie stanowi innego wykroczenia stypizowanego w Rozdziale XI „Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w Komunikacji” Kodeksu wykroczeń). Z regulacji rangi ustawowej wynika, że na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje uprawnionym organom, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych. Niezależnie od powyższego, niejako na marginesie, wypadałoby odnotować, że wobec zasadniczych wątpliwości odnośnie zgodności z Konstytucją RP, wspomniany przepis art. 97 Kodeksu wykroczeń został zakwestionowany przez Prokuratora Generalnego we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, w sprawie zawisłej w Trybunale pod sygn. K 3/13.

Pozycja nr 5 Tabeli B dotyczy niestosowania się do znaków drogowych dotyczących pieszych. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego we wspomnianym wyżej art. 90 lub w art. 92 § 1 Kodeksu wykroczeń, penalizującego niestosowanie się do znaku lub sygnału drogowego albo do sygnału lub polecenia osoby uprawnionej do kierowania ruchem lub do kontroli ruchu drogowego. Regulacje ustawowe przewidują nałożenie na sprawcę takiego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, ale taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycje nr 6 oraz 7 Tabeli B dotyczą przechodzenia przez jezdnię w miejscach o ograniczonej widoczności drogi na obszarze zabudowanym lub na obszarze niezabudowanym. Czyn taki – jak wynika z rozporządzenia – wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego we wspomnianym wyżej art. 90 lub w – również przywołanym wyżej – art. 97 Kodeksu wykroczeń. Użycie w rozporządzeniu alternatywy łącznej przy określeniu kwalifikacji prawnej stanowi oczywisty błąd, bowiem dyspozycja art. 97 Kodeksu wykroczeń wyklucza kumulatywną kwalifikację z jakimkolwiek innym przepisem Kodeksu wykroczeń dotyczącym bezpieczeństwa i porządku w komunikacji. Niezależnie od powyższego należy odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych.

Natomiast taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych (pozycja 6) albo 100 złotych (pozycja 7).

Pozycja nr 8 Tabeli B dotyczy zwalniania kroku lub zatrzymywania się bez uzasadnionej potrzeby podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych we wspomnianych wyżej art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Na sprawcę takiego wykroczenia – co wynika z unormowań ustawowych – można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator przewiduje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycje nr 9 – 16 Tabeli B dotyczą: przebiegania przez jezdnię, chodzenia po torowisku, wchodzenia na torowisko, gdy zapory lub półzapory są opuszczone lub rozpoczęto ich opuszczanie, naruszenia obowiązku korzystania przez pieszego z chodnika lub drogi dla pieszych, a w razie ich braku – z pobocza, naruszenia przez pieszego idącego po poboczu lub jezdni obowiązku poruszania się po lewej stronie drogi, naruszenia przez pieszych obowiązku poruszania się po jezdni jeden za drugim, naruszenia obowiązku korzystania z przejść dla pieszych podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko, jak również korzystania z dróg niedostępnych dla pieszych. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń (zakwestionowanego, jak już sygnalizowano, w odrębnym wniosku Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego). Zgodnie z przepisami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Jednak taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych (pozycje: 9, 10 i 12 – 16) albo 100 złotych (pozycja 11).

Pozycja nr 17 Tabeli B odnosi się do naruszenia przepisów dotyczących ruchu pieszych na drogach dla rowerów. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych we wspomnianych wyżej art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego

w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycje nr 18 oraz 19 Tabeli B dotyczą zajmowania więcej niż jednego, wyznaczonego na jezdni pasa ruchu, jak również naruszenia obowiązku poruszania się po poboczu przez kierującego pojazdem zaprzęgowym, rowerem, wózkiem rowerowym, motorowerem, wózkiem ręcznym albo osobę prowadzącą pojazd napędzany silnikiem. Rozporządzeniodawca niezasadnie przyjął, że czyny takie wyczerpują znamiona wykroczeń określonych we wspomnianych wyżej art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę takich wykroczeń można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje, w takich wypadkach, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych (pozycja 18) albo 100 złotych (pozycja 19).

Pozycja nr 20 Tabeli B dotyczy nieustąpienia miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi szynowemu przez kierującego pojazdem, to jest czynu określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Z unormowań ustawowych wynika, że sprawca takiego czynu może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, ale taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 250 złotych.

Pozycje nr 21 – 28 Tabeli B dotyczą nieskorzystania z pasów bezpieczeństwa, przewożenia dziecka w pojeździe: poza fotelikiem ochronnym lub innym urządzeniem do przewożenia dzieci, jak również w foteliku ochronnym, siedzącego tyłem do kierunku jazdy na przednim siedzeniu pojazdu wyposażonego w poduszkę powietrzną dla pasażera, kierowania pojazdem przewożącym pasażerów niekorzystających z pasów bezpieczeństwa, nieużywania hełmu ochronnego podczas jazdy motocyklem lub motorowerem, kierowania motocyklem lub motorowerem przewożącym pasażerów nieużywających hełmu ochronnego, przewożenia osoby w stanie nietrzeźwości, stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu na rowerze lub motorowerze albo motocyklu poza bocznym wózkiem, jak również korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w rękę przez kierującego pojazdem. Rozporządzeniodawca przyjął, że

czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń (które to unormowanie, jak już sygnalizowano, zostało zakwestionowane w odrębnym wniosku Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego). Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę takich czynów można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator nakazuje natomiast, w takich wypadkach, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych (pozycje: 21 i 24 – 26), 150 złotych (pozycje: 22, 23 oraz 27) albo 200 złotych (pozycja 28).

Dodatkowe wątpliwości rodzą się na tle pozycji 24 Tabeli B normującej kwestię odpowiedzialności kierującego pojazdem za jazdę bez zapiętych przez pasażera pasów bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 45 ust. 2 pkt 3 Prawa o ruchu drogowym, kierującemu pojazdem zabrania się przewożenia pasażera w sposób niezgodny, między innymi, z art. 39 tejże ustawy, przy czym ust. 1 tego artykułu stanowi, że kierujący pojazdem samochodowym oraz osoba przewożona takim pojazdem wyposażonym w pasy bezpieczeństwa są obowiązani korzystać z tych pasów podczas jazdy.

W literaturze przedmiotu podnosi się, że od kierowcy można wymagać tylko tego, aby przed rozpoczęciem jazdy zwrócił pasażerom uwagę, aby zapięli pasy. Jeśli zobaczy lub usłyszy, że je zapięli, to może jechać i nie musi interesować się tym, czy pasażerowie przypadkiem nie odpięli pasów (por. Wojciech Radecki, [w:] *Kodeks wykroczeń, Komentarz*, 5. wydanie, Wydawnictwo C. H. BECK, Warszawa 2011, s. 668).

Wydaje się, że odmienne stosowanie art. 97 Kodeksu wykroczeń w związku z powołanymi regulacjami Prawa o ruchu drogowym i karanie kierowcy za niekorzystanie z pasów bezpieczeństwa przez pasażera w chwili kontroli przez stosowne służby, to nie tylko sprowadzenie problemu „do strony praktycznej” (jak podnosi Ryszard Stefański, komentarz do art. 97 Kodeksu wykroczeń, system informacji prawnej lex online, <http://lex.online>. Wolterskluwer. Pl/WKPLOnilne/kontent.rpc?reqld = 13547056175162, pkt 2 ppkt 9), ale próba wprowadzenia odpowiedzialności za wykroczenie na zasadzie ryzyka, a nie – jak powszechnie przyjmuje się – na zasadzie winy.

Wydaje się nadto, że do pewnego stopnia powyższe uwagi należałoby odnieść również do czynu określonego w pozycji 26 Tabeli B.

Pozycja nr 29 Tabeli B dotyczy wjeżdżania na pas między jezdniami. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określone we wspomnianych wyżej art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 30 Tabeli B dotyczy niedopełnienia obowiązków przez uczestników wypadku poprzez nieusunięcie pojazdu z miejsca wypadku, w którym nie było zabitego lub rannego, to jest czynu określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z przepisami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje, w takim wypadku, nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych.

Pozycje nr 31 oraz 32 Tabeli B dotyczą nieużywania elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu przez osobę wykonującą roboty lub inne czynności na drodze, jak również braku oznaczenia lub niewłaściwego oznaczenia pojazdów do nauki jazdy lub przeprowadzenia egzaminu państwowego. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator przewiduje nakładanie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych (pozycja 31) albo 300 złotych (pozycja 32).

Pozycje nr 33, 34 oraz 35 Tabeli B dotyczą nieustąpienia pierwszeństwa innemu pojazdowi lub uczestnikowi ruchu podczas włączania się do ruchu, uniemożliwienia włączenia się do ruchu autobusowi (trolejbusowi) sygnalizującemu zamiar zmiany pasa ruchu lub wjechania z zatoki na jezdnię z oznaczonego przystanku

na obszarze zabudowanym, jak również naruszenia obowiązków przez kierującego pojazdem zbliżającego się do miejsca postoju autobusu szkolnego. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Z przepisów rangi ustawowej wynika, że sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje nakładanie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych (pozycja 33) albo 200 złotych (pozycje: 34 i 35).

Pozycje nr 36 – 41 dotyczą przekroczenia dopuszczalnej prędkości, to jest czynu określonego w art. 92a Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje nakładanie grzywien w wysokości do 50 złotych (pozycja 36), od 50 złotych do 100 złotych (pozycja 37), od 100 złotych do 200 złotych (pozycja 38), od 200 złotych do 300 złotych (pozycja 39), od 300 złotych do 400 złotych (pozycja 40) oraz od 400 złotych do 500 złotych (pozycja 41). Jedynym kryterium różnicującym wysokość nałożonej grzywny rozporządzeniodawca uczynił wielkość przekroczenia dopuszczalnej prędkości, przy pominięciu wszelkich innych okoliczności, które zgodnie z ustawą winny mieć wpływ na karę wymierzoną sprawcy przez uprawniony organ. Warto zatem zauważyć, że – przykładowo – przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 10 lub 20 km/h w pobliżu szpitala lub szkoły może doprowadzić do nieporównanie groźniejszych skutków niż analogiczne przekroczenie dopuszczalnej prędkości na autostradzie. Tym samym, stopień społecznej szkodliwości obu przypadków przekroczenia dopuszczalnej prędkości jest oczywiście nieporównywalny, ale nie znajduje to odzwierciedlenia w taryfikatorze.

Pozycje nr 42 oraz 43 Tabeli B dotyczą hamowania w sposób powodujący zagrożenie bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienie, jak również jazdy z prędkością utrudniającą ruch innym kierującym, to jest czynów określonych w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator nakazuje nakładanie grzywny w wysokości od 100

złotych do 300 złotych (pozycja 42) albo w wysokości od 50 złotych do 200 złotych (pozycja 43).

Pozycja nr 44 Tabeli B dotyczy niezachowania przez kierujących pojazdami objętymi indywidualnym ograniczeniem prędkości albo pojazdami lub zespołami pojazdów o długości większej niż 7 metrów niezbędnego odstępu od pojazdów znajdujących się przed nimi. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Przepisy rangi ustawowej przewidują nałożenie na sprawcę takiego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator nakazuje nakładanie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycja nr 45 Tabeli B dotyczy przekroczenia indywidualnie określonej dopuszczalnej prędkości dla danego pojazdu. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator nakazuje natomiast nakładanie grzywny zgodnie z zasadami określonymi w pozycjach 36 – 41. W tej sytuacji ocena tych wcześniejszych regulacji pozostaje aktualna również dla pozycji 45.

Pozycje nr 46 – 49 Tabeli B dotyczą zawracania w warunkach, w których mogłoby to zagrażać bezpieczeństwu ruchu lub ruch ten utrudnić, zawracania w tunelach, na mostach i wiaduktach oraz na drogach jednokierunkowych, utrudniania lub tamowania ruchu poprzez niesygnalizowane lub błędne sygnalizowanie manewru, jak również nieodpowiedniego ustawienia pojazdu na jezdni przed skręceniem. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny powyższe wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 do 500 złotych, zaś taryfikator przewiduje nakładanie grzywny w wysokości od 200 złotych do 400 złotych (pozycja 46) bądź w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych (pozycje: 47 i 48) albo 150 złotych (pozycja 49).

Pozycja nr 50 Tabeli B dotyczy nieustąpienia pierwszeństwa przez kierującego pojazdem zmieniającym pas ruchu, to jest czynu określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych, sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator zaś nakazuje nałożenie w takiej sytuacji grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 250 złotych.

Pozycje nr 51 oraz 52 Tabeli B dotyczą omijania pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu, jak również omijania pojazdu oczekującego na otwarcie ruchu przez przejazd kolejowy w sytuacji, w której wymagało to wjechania na część jezdni przeznaczoną dla przeciwnego kierunku ruchu. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny powyższe wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nakładania grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych (pozycja 51) albo 250 złotych (pozycja 52).

Pozycja nr 53 Tabeli B obejmuje utrudnianie ruchu podczas cofania, to jest czyn określony w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator obliguje jednak do nałożenia grzywny w wysokości od 50 złotych do 200 złotych.

Pozycja nr 54 Tabeli B dotyczy naruszania zakazów cofania w tunelach, na mostach i wiaduktach. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo określił, że czyny powyższe wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Z unormowań ustawowych wynika, że na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, tymczasem taryfikator nakazuje nakładanie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 55 oraz 56 Tabeli B dotyczą wyprzedzania na przejściach dla pieszych lub bezpośrednio przed nimi, jak również wyprzedzania na przejazdach dla rowerzystów lub bezpośrednio przed nimi. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z unormowań rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator obliguje w takim wypadku do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 57 oraz 58 Tabeli B odnoszą się do naruszenia przez kierującego obowiązku upewnienia się przed wyprzedzaniem, czy: ma odpowiednią widoczność i dostateczne miejsce do wyprzedzania bez utrudnienia komukolwiek ruchu, jak również czy kierujący jadący za nim nie rozpoczął manewru wyprzedzania. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator nakazuje natomiast nałożenie mandatu w bezwzględnie oznaczonej wysokości 250 złotych.

Pozycje nr 59 – 63a Tabeli B dotyczą naruszenia zakazu wyprzedzania pojazdu silnikowego przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia, na zakrętach oznaczonych znakami ostrzegawczymi oraz na skrzyżowaniach, jak również wyprzedzania na przejazdach kolejowych albo tramwajowych i bezpośrednio przed nimi, bez zachowania bezpiecznego odstępu od wyprzedanego pojazdu lub uczestnika ruchu albo z niewłaściwej strony. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Nie jest przy tym w pełni jasne, czy brzmienie omawianych regulacji uwzględnia ustawowe wyjątki od istniejących zakazów lub zasad wyprzedzania (określonych, przykładowo, w art. 24 ust. 8 – ust 10 Prawa o ruchu drogowym). Jak wynika z unormowań rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia grzywny w

bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych (pozycje: 59 – 63) albo 200 złotych (pozycja 63a).

Pozycje nr 64 oraz 65 Tabeli B odnoszą się do zwiększenia prędkości przez kierującego pojazdem wyprzedzanym, jak również niestosowania się przez kierującego pojazdem wolnobieżnym, ciągnikiem rolniczym lub pojazdem bez silnika do obowiązku zjechania jak najbardziej na prawo w celu ułatwienia wyprzedzania. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny te wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawca takiego wykroczenia może być ukarany grzywą w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 350 złotych (pozycja 64) albo 100 złotych (pozycja 65).

Pozycja nr 66 Tabeli B obejmuje wyprzedzanie pojazdu uprzywilejowanego na obszarze zabudowanym. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z przepisami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 67 – 71 Tabeli B dotyczą nieustąpienia przez kierującego pojazdem pierwszeństwa: pieszym znajdującym się na przejściu, pieszym na skrzyżowaniu przy skręcaniu w drogę poprzeczną, pieszym przy przejeżdżaniu przez chodnik lub drogę dla pieszych albo podczas jazdy po placu, na którym ruch pieszych i pojazdów odbywa się po tej samej powierzchni, rowerowi znajdującemu się na przejeździe dla rowerzystów, rowerowi przy przejeżdżaniu przez drogę dla rowerów poza jezdnią, jak również przez kierującego pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną – rowerzyście jadącemu na wprost po jezdni, pasie ruchu dla rowerów, drodze dla rowerów lub innej części drogi, którą zamierza opuścić. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 do 500 złotych, taryfikator

zobowiązuje natomiast do nałożenia grzywny w bezwzględnie ustalonej wysokości 350 złotych.

Pozycje nr 72, 73 oraz 74 Tabeli B odnoszą się do niezatrzymania pojazdu w celu umożliwienia przejścia przez jezdnię osobie niepełnosprawnej, używającej specjalnego znaku, lub osobie o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej, jak również naruszenia obowiązku usunięcia pojazdu unieruchomionego na przejeździe kolejowym (tramwajowym) lub ostrzegania kierujących pojazdami szynowymi w sytuacji, w której usunięcie pojazdu nie było możliwe, a także zatrzymania pojazdu w takim miejscu i na taki czas, aby umożliwić pieszym swobodny dostęp do pojazdów komunikacji publicznej – w przypadku braku wysepki dla pasażerów na przystanku. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny te wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z przepisów ustawowych, sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 350 złotych (pozycja 72), 300 złotych (pozycja 73) albo 100 złotych (pozycja 74).

Pozycje nr 75 oraz 76 Tabeli B obejmują naruszenie zakazu objeżdżania zapór lub półzapór oraz wjeżdżania na przejazd, jeśli opuszczanie ich zostało rozpoczęte lub podnoszenie ich nie zostało zakończone, jak również wjeżdżania na przejazd, jeśli po jego drugiej stronie nie ma miejsca do kontynuowania jazdy. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator zobowiązuje natomiast do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 77, 78 oraz 79 Tabeli B dotyczą jazdy wzdłuż po chodniku lub przejściu dla pieszych pojazdem silnikowym albo innym pojazdem niż pojazd silnikowy, jak również naruszenia przez kierującego zakazu wjeżdżania na skrzyżowanie, jeśli na skrzyżowaniu lub za nim nie ma miejsca do kontynuowania jazdy. Zróżnicowanie odpowiedzialności za wykroczenie, jedynie w zależności od tego, czy sprawca kieruje pojazdem silnikowym, czy też innym pojazdem, nie znajduje

oparcia w art. 26 ust. 3 pkt 3 Prawa o ruchu drogowym. Nadto, rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że opisane wyżej czyny wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 250 złotych (pozycja 77), 100 złotych (pozycja 78) albo 300 złotych (pozycja 79).

Pozycja nr 80 Tabeli B dotyczy niewłączania przez kierującego pojazdem wymaganych świateł w czasie jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza. Przyjęcie przez rozporządzeniodawcę, iż czyn taki wyczerpuje nie tylko znamiona wykroczenia określonego w art. 88, ale również w art. 90 Kodeksu wykroczeń, wydaje się nieco dyskusyjne. Niezależnie od powyższego wypada odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycja nr 81 Tabeli B dotyczy naruszenia przez kierującego pojazdem innym niż silnikowy zakazu wyprzedzania innych pojazdów w czasie jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza oraz obowiązku korzystania z pobocza drogi, a jeżeli nie jest to możliwe – to jazdy jak najbliżej krawędzi jezdni. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Z regulacji ustawowych wynika, że sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 82 Tabeli B obejmuje nadużywanie sygnałów dźwiękowych lub świetlnych. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn ten wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. W tym miejscu wypada odnotować, że kwestia ostrzegania światłami kierowców o kontroli drogowej jest przedmiotem licznych polemik w literaturze dotyczącej ruchu drogowego. Zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt 1 i 3 Prawa o ruchu drogowym, zabrania się nadużywania sygnału

dźwiękowego lub świetlnego, jak również ostrzegania światłami drogowymi w warunkach, w których może to spowodować oślepienie innych kierujących. Spowodowanie oślepienia innych kierujących powoduje zagrożenie w ruchu drogowym, a tym samym powoduje pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 86 § 1 Kodeksu wykroczeń (a nie w art. 97 tegoż kodeksu). Innymi słowy, problem prawny sprowadza się do kwestii odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 97 Kodeksu wykroczeń w sytuacji, gdy ostrzeżenie światłami drogowymi następuje w warunkach, w których nie może to spowodować oślepienia innych kierujących.

W doktrynie można spotkać pogląd, że jeżeli omawiane ostrzeżenie nie może spowodować oślepienia innych kierujących, to ostrzeżenie światłami o kontroli nie jest wykroczeniem, gdyż nie godzi w bezpieczeństwo ani nawet w porządek ruchu. Przeciwnie, takie ostrzeżenie „przywraca” bezpieczeństwo i porządek, gdyż ostrzeżony kierowca zapewne zwolni lub zjedzie na swój pas ruchu. Ostrzeżenie światłami jedynie „utrudnia wymierzenie mandatu”, a to nie jest przepisami zabronione (por. Wojciech Radecki, *op. cit.* s. 666). Odmiennie – Ryszard Stefański prezentuje pogląd, że używanie sygnału dźwiękowego lub świetlnego jest ograniczone w sposób istotny przede wszystkim ze względów porządkowych. Z uwagi na to, że przepis art. 29 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym ma charakter porządkowy, nietrafne jest twierdzenie, że w takiej sytuacji przedmiot ochrony art. 97 Kodeksu wykroczeń stoi na przeszkodzie kwalifikowaniu takiego czynu z tego przepisu (por. *op. cit.*, pkt 2 ppkt 7).

Wydaje się, że komentatorzy, oceniając przepis art. 97 Kodeksu wykroczeń w omawianym zakresie, pominęli problematykę proporcjonalności środka mającego doprowadzić do celu zamierzonego przez prawodawcę (w tym sankcji), jak również kwestię konieczności wprowadzenia takiego środka. Niezależnie od powyższego, w tym miejscu należy jeszcze odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, a taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 83 Tabeli B dotyczy używania sygnałów dźwiękowych na obszarze zabudowanym. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Brzmienie przepisu w taryfikatorze sugeruje, iż zabrania się jakiegokolwiek używania sygnałów dźwiękowych na obszarze zabudowanym, podczas gdy ustawodawca zabrania jedynie takiego używania tych sygnałów, które nie jest konieczne w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem (art. 29 ust. 2 pkt 2 Prawa o ruchu drogowym). Unormowania ustawowe przewidują nałożenie na sprawcę takiego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 84 Tabeli B obejmuje używanie tylnych świateł przeciwmgłowych przy normalnej przejrzystości powietrza. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Niezależnie od tego należy stwierdzić, że, zgodnie z regulacjami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, a taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycje nr 85 – 95 Tabeli B dotyczą holowania pojazdu, w którym znajduje się kierujący niemający wymaganych uprawnień do kierowania tym pojazdem, holowania pojazdu na połączeniu sztywnym, jeżeli nie jest sprawny co najmniej jeden układ hamulcowy, albo na połączeniu giętkim, jeżeli nie są sprawne dwa układy hamulcowe, holowania pojazdu o niesprawnym układzie kierowniczym lub niesprawnych hamulcach, holowania pojazdu na połączeniu giętkim, jeżeli w pojeździe tym działanie układu hamulcowego uzależnione jest od pracy silnika, a silnik jest unieruchomiony, holowania więcej niż jednego pojazdu, z wyjątkiem pojazdu członowego, holowania pojazdem z przyczepą (naczepą), jak również naruszenia przez kierującego warunków holowania poprzez: niewłączanie w pojeździe holującym świateł mijania, nieprawidłowe połączenie pojazdu holowanego z holującym, brak oznaczenia lub niewłaściwe oznaczenie pojazdu holowanego,

niezachowanie właściwej odległości między pojazdem holowanym a holującym oraz niewłaściwe oznakowanie połączenia między pojazdami (holu) albo brak takiego oznakowania. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Na sprawcę takiego wykroczenia – co wynika z regulacji ustawowych – można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 250 złotych (pozycje: 85 – 90), 100 złotych (pozycje: 91 i 94), 150 złotych (pozycje: 92 i 93) albo 50 złotych (pozycja 95).

Pozycje nr 96 oraz 96a Tabeli B dotyczą naruszenia przez kierującego rowerem obowiązku przewożenia dziecka do lat 7 na dodatkowym siodełku lub korzystania z drogi dla rowerów lub pasa ruchu dla rowerów, jeśli są one wyznaczone dla kierunku, w którym się porusza lub zamierza skrócić. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcy takiego wykroczenia można więc wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycje nr 97 oraz 97a Tabeli B odnoszą się do nieustąpienia miejsca pieszym przez kierującego rowerem korzystającego z drogi dla rowerów i pieszych, jak również nieopuszczenia przez kierującego rowerem śluzy rowerowej, kiedy zaistnieje możliwość kontynuowania jazdy w zamierzonym kierunku. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z regulacjami ustawowymi, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycja nr 98 Tabeli B obejmuje naruszenie przez kierującego rowerem lub motorowerem zakazu jazdy po jezdni obok innego uczestnika ruchu (z zastrzeżeniem pozycji nr 98a). Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu

wykroczeń. Unormowania ustawowe przewidują nałożenie na sprawcę takiego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycja nr 98a Tabeli B dotyczy utrudniania poruszania się innym uczestnikom ruchu przez kierującego rowerem jadącego po jezdni obok innego roweru lub motoroweru. Rozporządzeniodawca przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Z przepisów ustawowych wynika, że sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator zobowiązuje natomiast do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 99 – 100 i 103 – 115 Tabeli B dotyczą naruszenia przez kierującego rowerem lub motorowerem zakazu jazdy bez trzymania co najmniej jednej ręki na kierownicy oraz nóg na pedałach lub podnóżkach, jak również czepiania się pojazdów, naruszenia przez kierującego rowerem przepisów o korzystaniu z chodnika lub drogi dla pieszych, naruszenia przez kierującego pojazdem zaprzęgowym zakazu pozostawiania pojazdu niezabezpieczonego przed ruszeniem, jazdy pojazdami na płozach bez dzwonek lub grzechotek, naruszenia przez jeźdźca lub poganiacza obowiązku korzystania z określonej drogi lub części drogi, pędzenia zwierząt płochliwych, niesprawnych fizycznie lub niedających sobą kierować, pędzenia zwierząt bez odpowiedniego nadzoru, a pojedynczych bez uwięzi, naruszenia przez poganiacza obowiązku poruszania się po lewej stronie pędzonych zwierząt oraz używania, w okresie niedostatecznej widoczności, odpowiedniego oświetlenia, naruszenia przez poganiacza zakazu pędzenia zwierząt po określonych drogach, przepędzania zwierząt w poprzek drogi w miejscu niewidocznym na dostateczną odległość, zatrzymywania zwierząt na jezdni oraz dopuszczania do zajmowania przez zwierzęta więcej niż prawej połowy jezdni albo drogi dla pieszych lub rowerów. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny takie mogą wyczerpywać znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub art. 97 Kodeksu wykroczeń. Niezależnie od tego należy odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takich wykroczeń można nałożyć grzywnę w drodze mandatu

karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator nakazuje uprawnionym organom nakładać grzywnę w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych (pozycje: 99, 103, 106 oraz 108 – 115) albo 100 złotych (pozycje: 100, 104, 105 oraz 107).

Pozycja nr 116 Tabeli B dotyczy naruszenia nakazu, aby w czasie postoju na drodze poza obszarem zabudowanym pojazd zaprzęgowy znajdował się poza jezdnią. Zdaniem rozporządzeniodawcy, taki czyn wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Z regulacji ustawowych wynika, że sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator zaś nakazuje nałożyć grzywnę w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycja nr 117 Tabeli B odnosi się do pozostawienia pojazdu zaprzęgowego na postoju bez zachowania środków ostrożności niezbędnych do uniknięcia wypadku. Rozporządzeniodawca przyjął, że czyn taki winien być kwalifikowany jako wykroczenie określone w art. 90 lub art. 91 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator zobowiązuje w takich wypadkach do nakładania grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycja nr 118 Tabeli B obejmuje naruszenie wprowadzonych przez radę powiatu zakazów pędzenia zwierząt. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, jednak taryfikator przewiduje nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycje nr 119 – 124 Tabeli B dotyczą naruszenia zakazu zawracania na autostradzie lub drodze ekspresowej, cofania na autostradzie lub drodze ekspresowej, wjazdu na autostradę lub drogę ekspresową pojazdem, dla ruchu którego drogi te nie są przeznaczone, zatrzymywania lub postoju pojazdu na autostradzie lub drodze

ekspresowej w innych miejscach niż wyznaczone w tym celu, nieusunięcia z jezdni pojazdu unieruchomionego z przyczyn technicznych oraz nieostrzegania innych uczestników ruchu, jak również niesygnalizowania lub niewłaściwego sygnalizowania postoju pojazdu silnikowego z powodu uszkodzenia lub wypadku na autostradzie lub drodze ekspresowej. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takich czynów można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych (pozycje: 119, 120 i 122 – 124) albo 250 złotych (pozycja 121).

Pozycje nr 125 – 137 Tabeli B odnoszą się do zatrzymania lub postoju pojazdu w warunkach, w których nie jest on z dostatecznej odległości widoczny dla innych kierujących lub powoduje utrudnienie w ruchu, niezachowania wymaganego odstępu za poprzedzającym pojazdem przez kierującego pojazdem w tunelu, podczas zatrzymania wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego, jak również zatrzymywania pojazdu: na przejeździe kolejowym lub tramwajowym, na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania, na przejściu dla pieszych lub na przejeździe dla rowerzystów oraz w odległości mniejszej niż 10 m przed przejściem lub przejazdem, a na drodze dwukierunkowej o dwóch pasach ruchu także za nimi, w tunelu, na moście lub na wiadukcie, na jezdni wzdłuż linii ciągłej oraz w pobliżu jej punktów krańcowych, jeżeli kierujący pojazdami wielośladowymi są zmuszeni do najeżdżania na tę linię, na jezdni obok linii przerywanej wyznaczającej krawędź jezdni oraz na jezdni lub na poboczu obok linii ciągłej wyznaczającej krawędź jezdni, w odległości mniejszej niż 10 m od przedniej strony znaku lub sygnału drogowego, jeżeli pojazd je zasłania, przy lewej krawędzi jezdni, na pasie między jezdniami, w odległości mniejszej niż 15 m od słupka lub tablicy oznaczającej przystanek, a na przystanku z zatoką – na całej jej długości, w odległości mniejszej niż 15 m od punktów krańcowych wysepki, jeżeli jezdnia z prawej strony ma tylko jeden pas ruchu, jak również na drodze dla rowerów, pasie ruchu dla rowerów lub śluzie rowerowej, z wyjątkiem roweru. Rozporządzeniodawca

nieprawidłowo przyjął, że czyny wymienione w pozycjach: 125, 126, 127, 128 oraz 137 wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Czyny wymienione w pozostałych pozycjach nie zostały opatrzone żadną kwalifikacją prawną, odnoszącą się do Kodeksu wykroczeń. Przyjmując, że czyny takie mogłyby zostać zakwalifikowane jako wyczerpujące znamiona, przykładowo, art. 97 Kodeksu wykroczeń, należy wskazać, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę każdego z omawianych w tym miejscu czynów można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych (pozycje: 126 oraz 130 – 137), 200 złotych (pozycja 129) lub 300 złotych (pozycja 127), a w dwóch wypadkach – w wysokości od 100 złotych do 300 złotych (pozycje: 125 i 128).

Pozycja nr 138 Tabeli B dotyczy braku sygnalizowania lub niewłaściwego sygnalizowania postoju pojazdu z powodu uszkodzenia lub wypadku. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 84, art. 90 lub art. 91 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z przepisami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 150 złotych.

Pozycje nr 139 – 146 Tabeli B dotyczą: naruszenia warunków dopuszczalności zatrzymania lub postoju pojazdu na chodniku, naruszenia obowiązku zatrzymania pojazdu na jezdni jak najbliżej jej krawędzi i równoległe do niej, naruszenia obowiązku umieszczenia pojazdu (z wyjątkiem pojazdu zaprzęgowego) poza jezdnią w czasie postoju na drodze poza obszarem zabudowanym, naruszenia zakazu postoju w miejscach utrudniających wjazd lub wyjazd, naruszenia zakazu postoju w miejscach utrudniających dostęp do innego prawidłowo zaparkowanego pojazdu lub wyjazd tego pojazdu, naruszenia zakazu postoju przed lub za przejazdem kolejowym na odcinku od przejazdu do słupka wskaźnikowego z jedną kreską, naruszenia zakazu postoju w strefie zamieszkania w miejscach innych niż wyznaczone, jak również naruszenia zakazu postoju na obszarze zabudowanym pojazdu lub zespołu pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 16

ton lub o długości przekraczającej 12 m. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny takie wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Niezależnie od powyższego należy odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w wysokości od 150 złotych do 300 złotych (pozycja 141), w wysokości od 200 złotych do 300 złotych (pozycja 146) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycje nr 147 – 151 Tabeli B odnoszą się do: jazdy bez wymaganych świateł od zmierzchu do świtu, jazdy bez wymaganych świateł od świtu do zmierzchu, jazdy bez wymaganych świateł pojazdami niewyposażonymi w światła mijania, drogowe lub do jazdy dziennej, jazdy bez wymaganych świateł w tunelu, niezależnie od pory doby, oraz nieużywania wymaganego oświetlenia podczas zatrzymania lub postoju w warunkach niedostatecznej widoczności. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 88 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z unormowań ustawowych, sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w wysokości od 150 do 300 złotych (pozycja 151) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych (pozycje: 147 i 150) lub 100 złotych (pozycje: 148 i 149).

Pozycja nr 152 Tabeli B obejmuje korzystanie ze świateł drogowych w sposób niezgodny z przepisami, który to czyn został zakwalifikowany przez rozporządzeniodawcę jako wykroczenie określone w art. 90 Kodeksu wykroczeń. Powyższy czyn zdaje się wykazywać pewne podobieństwo do czynu polegającego na nadużywaniu sygnałów świetlnych opisanego w pozycji 82 Tabeli B (choć odmiennie zakwalifikowanego). Tym samym, uwagi poczynione w odniesieniu do tamtej pozycji zachowują swoją aktualność, w odpowiednim zakresie, również i w tym miejscu. Niezależnie od powyższego należy odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator

zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 153 oraz 154 Tabeli B dotyczą naruszenia warunków dopuszczalności używania przednich świateł przeciwmgłowych oraz używania „szperacza” podczas jazdy. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że powyższe czyny wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, taryfikator zobowiązuje natomiast do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 155 Tabeli B obejmuje bezpodstawne korzystanie z ułatwień w ruchu drogowym przez kierującego pojazdem uprzywilejowanym. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn ten wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Z regulacji ustawowych wynika, że sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 156 – 161 Tabeli B dotyczą: używania pojazdu w sposób zagrażający bezpieczeństwu osoby znajdującej się w pojeździe lub poza nim, zakrywania świateł oraz urządzeń sygnalizacyjnych, zakrywania tablic rejestracyjnych lub innych wymaganych tablic albo znaków, które powinny być widoczne, oddalenie się kierującego od pojazdu, gdy silnik jest w ruchu, używania opon z umieszczonymi w nich na trwałe elementami przeciwpoślizgowymi, używania łańcuchów przeciwpoślizgowych na oponach na drodze niepokrytej śniegiem. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Na sprawcę takiego wykroczenia – co wynika z przepisów ustawowych – można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator zobowiązuje jednak do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych (pozycje: 156 i 157), 100 złotych (pozycje: 158, 160 i 161) albo 50 złotych (pozycja 159).

Pozycja nr 162 Tabeli B dotyczy wjeżdżania między jadące w kolumnie rowery lub wózki rowerowe. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn ten wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator nakazuje nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 163, 164 oraz 165 Tabeli B odnoszą się do naruszenia przepisów dotyczących przewozu dzieci lub młodzieży: przez kierującego pojazdem przewożącym dzieci lub młodzież, poprzez oznaczenie pojazdu tablicami informującymi, że przewożone są nim dzieci lub młodzież, w czasie, gdy dzieci lub młodzież nie są przewożone, jak również przez kierującego innym pojazdem. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny, o których mowa w pozycjach 163 oraz 164, wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń, a czyn określony w pozycji 165 należy kwalifikować jako wykroczenie z art. 90 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator jednak zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych (pozycje: 163 i 165) albo 50 złotych (pozycja 164).

Pozycja nr 166 Tabeli B odnosi się do naruszenia przepisów dotyczących przewozu osób niepełnosprawnych przez kierującego pojazdem przewożącym takie osoby. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie ustalonej wysokości 200 złotych.

Pozycje nr 167, 168 oraz 169 Tabeli B odnoszą się do niezachowania szczególnej ostrożności przez kierującego pojazdem, który omija pojazd przeznaczony do przewozu osób niepełnosprawnych, naruszenia przepisów o obowiązku wysyłania przez pojazdy żółtych sygnałów błyskowych, jak również bezpodstawnego używania

żółtego sygnału błyskowego. Rozporządzeniodawca nie odniósł żadnego z opisanych czynów do kwalifikacji prawnej zawartej w Kodeksie wykroczeń, choć w literaturze przedmiotu dominuje pogląd, że czyny, o których mowa w pozycjach 168 oraz 169, należałoby kwalifikować jako wykroczenia określone w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Skądinąd kwestia wyposażania w żółte światła błyskowe różnych pojazdów oraz używania takich świateł, sama w sobie, budzi poważne kontrowersje.

W doktrynie można spotkać pogląd, iż porównanie rodzajów pojazdów, którym przepisy Prawa o ruchu drogowym przyznają prawo używania żółtych sygnałów błyskowych, z przepisami określającymi pojazdy, które muszą lub mogą być wyposażone w urządzenia emitujące takie sygnały, dowodzi, że oba te katalogi pojazdów nie pokrywają się. Szerszy jest katalog pojazdów, które są uprawnione do korzystania z tego rodzaju sygnałów. Pojazdy, które ze względu na konstrukcję, ładunek lub nietypowe zachowanie się mogą zagrażać bezpieczeństwu w ruchu drogowym, o których mowa w art. 54 ust. 3 Prawa o ruchu drogowym, nie są ograniczone do pojazdów pomocy drogowej i ciągnika balastowego ciągnącego przyczepę szerokości przekraczającej 2,55 m. W § 38 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 lutego 2003 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia, chodzi o pojazdy samochodowe przeznaczone do wykonywania czynności w drodze, pojazdy pomocy drogowej i ciągnik balastowy ciągnący przyczepę szerokości przekraczającej 2,55 m, podczas gdy w art. 54 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym nie ograniczono się wyłącznie do pojazdów samochodowych. Mowa jest w nim o pojeździe wykonującym prace porządkowe, remontowe lub modernizacyjne, a wobec tego pojęciem tym objęto także ciągniki rolnicze, które nierzadko wykorzystywane są w pracach drogowych, na przykład do koszenia trawy, ciągnik rolniczy zaś nie jest pojazdem samochodowym. Z kolei do pojazdów określonych w art. 54 ust. 3 Prawa o ruchu drogowym można zaliczyć nie tylko pojazdy pomocy drogowej i ciągniki balastowe ciągnące przyczepę o szerokości przekraczającej 2,55 m, lecz także specjalne przyczepy (naczepy), pojazdy z zamontowanymi na nie specjalnymi urządzeniami oraz pojazdy przewożące specjalne ładunki. Względy bezpieczeństwa uzasadniają, żeby wymienione pojazdy używały ostrzegawczego świetlnego sygnału barwy żółtej. Sygnały te mają charakter sygnałów

ostrzegawczych. Jeśli możliwość wyposażenia pojazdów w urządzenia emitujące takie sygnały ograniczałyby się tylko do pojazdów wymienionych w § 38 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia, to staje się jasne, że znaczenie art. 31 ust. 1 pkt 5 *in fine* Prawa o ruchu drogowym byłoby marginalne; z możliwości, jakie daje ten przepis, skorzystałoby tylko nieliczni, gdy tymczasem, wprowadzając taką możliwość, miano na uwadze poprawę bezpieczeństwa ruchu; sygnał świetlny błyskowy barwy żółtej lepiej ostrzega o nietypowej sytuacji niż trójkąt odblaskowy. Wyposażenie pojazdu innego niż wymieniony w § 38 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych pojazdów w ostrzegawczy sygnał świetlny błyskowej barwy żółtej nie stanowi naruszenia przepisów obowiązujących w ruchu drogowym. Takim naruszeniem jest używanie go, poza wypadkami przewidzianymi w art. 54 ust. 1 i 3 oraz art. 31 ust. 1 pkt 5 Prawa o ruchu drogowym (por. Ryszard Stefański, *op. cit.*, pkt 2 ppkt 8 oraz powołane tam poglądy doktryny).

Niezależnie od oceny przytoczonego wyżej poglądu przedstawiciela nauki, należałoby odnotować, że rozbieżności, w omawianym zakresie, pomiędzy unormowaniami aktu normatywnego rangi ustawy (Prawo o ruchu drogowym) a unormowaniami zawartymi w rozporządzeniu (w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia) wydają się stanowić modyfikację ustawy przez akt podustawowy, co, samo w sobie, budzi zasadnicze wątpliwości natury konstytucyjnej.

Nadto, przyjmując, że omawiane czyny należałoby faktycznie kwalifikować jako wyczerpujące znamiona art. 97 Kodeksu wykroczeń, należy przypomnieć, że, zgodnie z unormowaniami rągi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie ustalonej wysokości 200 złotych (pozycje: 167 i 168) albo 100 złotych (pozycja 169).

Pozycje nr 170 – 174 Tabeli B odnoszą się do ozdabiania tablic rejestracyjnych oraz umieszczania z przodu lub z tyłu pojazdu znaków, napisów lub przedmiotów ograniczających czytelność tych tablic, używania pojazdu na obszarze zabudowanym w sposób powodujący uciążliwości związane z nadmierną emisją spalin

do środowiska lub nadmiernym hałasem, nieoznaczenia pojazdu zarejestrowanego za granicą znakiem określającym państwo rejestracji, umieszczenia na pojeździe znaku określającego inne państwo niż to, w którym pojazd został zarejestrowany, oraz pozostawienia pracującego silnika podczas postoju na obszarze zabudowanym. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Regulacje ustawowe przewidują ukaranie sprawcy takiego wykroczenia grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator zaś zobowiązuje do nałożenia grzywny wysokości do 300 złotych (pozycja 171) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych (pozycje: 172, 173 oraz 174) lub 50 złotych (pozycja 170).

Pozycje nr 175 – 180 Tabeli B odnoszą się do umieszczenia na pojeździe ładunku w sposób zasłaniający światła, urządzenia sygnalizacyjne, tablice rejestracyjne lub inne tablice i znaki, w które pojazd jest wyposażony, przewożenia ładunku nieoznaczonego lub oznaczonego w niewłaściwy sposób, niezabezpieczenia urządzeń służących do mocowania ładunku przed rozluźnieniem się, swobodnym zwisaniem lub spadnięciem podczas jazdy, naruszenia przepisów o przewozie ładunków sypkich, jak również ciągnięcia przyczepy o rzeczywistej masie całkowitej większej niż dopuszczalna w odniesieniu do określonego rodzaju pojazdu ciągnącego. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z przepisami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator obliguje uprawnione organy do nałożenia grzywny w wysokości od 100 złotych do 300 złotych (pozycja 180) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych (pozycje: 175 i 178), 150 złotych (pozycje: 177 i 179) albo 100 złotych (pozycja 176).

Pozycje nr 181 oraz 182 Tabeli B odnoszą się do przewozu osób pojazdem nieprzeznaczonym lub nieprzystosowanym do tego celu, jak również w liczbie przekraczającej liczbę miejsc określonych w dowodzie rejestracyjnym pojazdu albo wynikających z konstrukcyjnego przeznaczenia pojazdu niepodlegającego rejestracji. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych,

sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w wysokości 100 złotych za każdą osobę przewożoną w niewłaściwy sposób lub ponad określoną liczbę (nie więcej jednak niż 500 złotych).

Pozycje nr 183 oraz 184 Tabeli B obejmują naruszenia warunków przewozu w przyczepach, jak również naruszenia warunków przewozu osób samochodem ciężarowym poza kabiną kierowcy. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Na sprawcę takiego wykroczenia – zgodnie z przepisami ustawowymi – można więc nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycja nr 185 Tabeli B odnosi się do naruszenia zakazu palenia tytoniu lub spożywania pokarmów w czasie jazdy. Rozporządzeniodawca nie przypisał omawianego czynu do żadnej kwalifikacji prawnej zawartej w Kodeksie wykroczeń. Przyjmując, że omawiany czyn należałoby kwalifikować jako wyczerpujący znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń, na sprawcę tegoż wykroczenia można byłoby nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycje nr 186, 187 oraz 188 Tabeli B odnoszą się do kierowania pojazdem silnikowym lub tramwajem przez osobę niemającą uprawnień do kierowania pojazdami bądź niemającą uprawnień wymaganych dla danego rodzaju pojazdu, jak również kierowania bez uprawnień rowerem lub pojazdem zaprzęgowym. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 94 § 1 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z przepisów ustawowych, sprawca takiego wykroczenia może być ukarany grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych (pozycja 186), 300 złotych (pozycja 187) albo 100 złotych (pozycja 188).

Pozycja nr 189 Tabeli B obejmuje kierowanie pojazdem przez osobę nieposiadającą przy sobie wymaganych dokumentów, to jest czyn określony w art. 95 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 250 złotych. Jednak taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w wysokości 50 złotych za brak każdego z wymaganych dokumentów (nie więcej niż 250 złotych).

Pozycja 190 Tabeli B odnosi się do samowolnego umieszczania, usuwania, włączania, wyłączenia, zmiany położenia lub zasłaniania znaku, sygnału drogowego oraz urządzenia ostrzegawczo – zabezpieczającego lub kontrolnego. Rozporządzeniodawca modyfikuje więc dyspozycję art. 85 § 1 Kodeksu wykroczeń, który stanowi, że karze podlega, kto samowolnie ustawia, niszczy, uszkadza, usuwa, włącza lub wyłącza znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające albo zmienia ich położenie, zasłania je lub czyni niewidocznym. Modyfikacja dotyczy zakresu penalizacji omawianego art. 85 § 1 Kodeksu wykroczeń i polega na depenalizacji niszczenia i uszkadzania chronionych przez normę ustawową dóbr, z równoczesnym poszerzeniem katalogu dóbr ustawowo chronionych o urządzenia kontrolne. Nie jest jasne, czy faktycznej przyczyny modyfikacji przepisu art. 85 § 1 Kodeksu wykroczeń, w drodze rozporządzenia, należy upatrywać w niespójności z tym unormowaniem regulacji art. 45 ust. 1 pkt 8 Prawa o ruchu drogowym. Jednakże regulacja art. 45 Prawa o ruchu drogowym jedynie normuje zasady poruszania się po drodze (i zachowania na tej drodze), natomiast art. 85 § 1 Kodeksu wykroczeń pełni funkcję gwarancyjną, stanowiąc, jakie konkretnie zachowania jednostki są zabronione przez ustawodawcę pod groźbą kary. W granicach względnej swobody prawotwórczej ustawodawcy leży decyzja, jakie niepożądane zachowania jednostki mają spotkać się z represją karną (w tym wypadku – wykroczeniową), a jakie nie, ale winna to być wyłącznie decyzja ustawodawcy.

Niezależnie od powyższego, należy odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę omawianego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, a taryfikator

zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 400 złotych.

Pozycja nr 191 Tabeli B odnosi się do używania pojazdu niszczącego nawierzchnię drogi, to jest czynu określonego w art. 100 pkt 2 Kodeksu wykroczeń. Z przepisów ustawowych wynika, że sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych.

Pozycje nr 192, 193 oraz 194 Tabeli B odnoszą się do dopuszczania przez właściciela, posiadacza, użytkownika lub prowadzącego pojazd do prowadzenia pojazdu na drodze publicznej przez osobę niemającą wymaganych uprawnień, a także do prowadzenia pojazdu na drodze publicznej nienależycie zaopatrzonego w wymagane urządzenia lub przyrządy albo pomimo że nie nadają się one do spełniania swego przeznaczenia lub pomimo braku wymaganych dokumentów stwierdzających dopuszczenie pojazdu do ruchu. Jak przyjął rozporządzeniodawca, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 96 § 1 pkt 2, 5 oraz 4 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w wysokości od 50 złotych do 200 złotych (pozycja 193) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości 300 złotych (pozycja 192) lub 50 złotych (pozycja 194).

Pozycja nr 195 Tabeli B obejmuje zaśmiecanie lub zanieczyszczanie drogi publicznej. Rozporządzeniodawca zmodyfikował dyspozycję art. 91 Kodeksu wykroczeń, uzupełniając katalog zabronionych czynności wykonawczych o „zaśmiecanie drogi publicznej”. Niezależnie od powyższego, należy odnotować, że, zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w wysokości od 50 złotych do 200 złotych.

Pozycja nr 196 Tabeli B odnosi się do samowolnego umieszczania na drodze znaków, napisów lub symboli. Zdaniem rozporządzeniadawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń, choć regulacja w podanym brzmieniu wyraźnie krzyżuje się z omówioną wyżej regulacją z pozycji 190 Tabeli B, odmiennie kwalifikowaną przez taryfikator. Niezależnie od przyjęcia którejkolwiek z wchodzących w grę regulacji (przyjęcie kwalifikacji kumulatywnej nie jest możliwe), zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawca takiego wykroczenia może otrzymać mandat karny w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, jednak taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w wysokości od 50 złotych do 200 złotych (przy odmiennej sankcji ustanowionej w pozycji 190).

Pozycja nr 197 Tabeli B odnosi się do wypasania zwierzęcia gospodarskiego w pasie drogowym, to jest czynu określonego w art. 100 pkt 4 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych.

Pozycja nr 198 Tabeli B obejmuje uchylanie się od obowiązku utrzymania w należytych stanie zjazdów z dróg publicznych do przyległych nieruchomości, to jest czyn określony w art. 102 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, lecz taryfikator nakazuje nałożenie grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych.

Pozycja nr 199 odnosi się do uchylania się od obowiązku oczyszczania i usuwania błota, kurzu, śniegu lub lodu z odcinków dróg publicznych o twardej nawierzchni przechodzących przez obszary o zabudowie ciągłej lub skupionej poza miastami lub osiedlami, to jest czynu określonego w art. 102 Kodeksu wykroczeń. W tym miejscu wypada odnotować, że zakres penalizacji wykroczenia zdaje się krzyżować z wykroczeniem opisanym w pozycji 22 Tabeli A. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę wykroczenia opisanego w pozycji 199 Tabeli B można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w

bezwzględnie oznaczonej wysokości 200 złotych (przy odmiennej sankcji przyjętej w pozycji 20 Tabeli A).

Pozycja nr 200 Tabeli B obejmuje naruszenie przepisów w sprawie okresowych ograniczeń oraz zakazu ruchu niektórych rodzajów pojazdów na drogach. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 97 Kodeksu wykroczeń. Przepisy ustawowe przewidują ukaranie sprawcy takiego wykroczenia grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, a z taryfikatora wynika obowiązek nałożenia grzywny w wysokości od 200 do 500 złotych.

Pozycje nr 201 – 225 Tabeli B dotyczą niestosowania się do znaków drogowych opisanych w poszczególnych pozycjach. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 90 lub w art. 92 § 1 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości: 250 złotych (pozycje: 201 – 203 oraz 213), 150 złotych (pozycja 204), 350 złotych (pozycja 204a), 100 złotych (pozycje: 205 – 207, 209 – 212, 214, 215, 217, 219, 222, 223 oraz 225), 200 złotych (pozycje: 208, 218, 220, 221 oraz 224) albo 400 złotych (pozycja 216).

Pozycja nr 226 Tabeli B odnosi się do niezatrzymania pojazdu w związku ze znakiem B – 20 „stop”, to jest czynu określonego w art. 92 § 1 Kodeksu wykroczeń. Zgodnie z przepisami ustawowymi, sprawcy takiego wykroczenia można wymierzyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych, zaś taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 100 złotych.

Pozycje nr 227 – 240 Tabeli B obejmują niezatrzymanie pojazdu we właściwym miejscu w związku z nadawanym sygnałem świetlnym, niestosowanie się do znaków drogowych opisanych w poszczególnych pozycjach, jak również niestosowanie się do sygnałów świetlnych opisanych w poszczególnych pozycjach. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona wykroczeń

określonych w art. 90 lub w art. 92 Kodeksu wykroczeń. Jak wynika z regulacji ustawowych, sprawcę takich wykroczeń można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Jednak taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w wysokości od 300 złotych do 500 złotych (pozycja 240) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości: 100 złotych (pozycje: 227 – 230, 233 oraz 236 – 239), 500 złotych (pozycje: 231 i 232), 250 złotych (pozycja 234) albo 200 złotych (pozycja 235).

Pozycje nr 241 oraz 242 Tabeli B obejmują spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz spowodowanie takiego niebezpieczeństwa przez osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka. Jak przyjął rozporządzeniodawca, takie czyny wyczerpują znamiona wykroczeń określonych w art. 86 § 1 lub § 2 Kodeksu wykroczeń. Sankcje za tak określone wykroczenia oznaczono jako kwotę mandatu karnego przypisaną za naruszenie stanowiące przyczynę zagrożenia powiększoną o bezwzględnie określoną kwotę 200 złotych (pozycja 241) albo 300 złotych (pozycja 242), w żadnym z tych wypadków nie więcej jednak niż 500 złotych.

Powołane w taryfikatorze przepisy art. 86 § 1 oraz § 2 Kodeksu wykroczeń, mają następujące brzmienie:

„Art. 86. § 1. Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie zachowując należytej ostrożności, powoduje zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym,

podlega karze grzywny.

§ 2. Kto dopuszcza się wykroczenia określonego w § 1, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.”.

W doktrynie przyjmuje się, że punktem wyjścia przy badaniu znamion wykroczenia z art. 86 Kodeksu wykroczeń jest stwierdzenie niezachowania należytej ostrożności. Przez należyłą ostrożność rozumie się zwykle takie zachowanie uczestników ruchu lub innych osób, które – uwzględniając wszystkie istniejące w danym momencie okoliczności – wyłącza, a w każdym razie minimalizuje, możliwość

zagrożenia bezpieczeństwa ruchu. Stosownie do art. 3 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym, uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani zachować ostrożność albo, gdy ustawa tego wymaga, szczególną ostrożność. Z takiego ujęcia wynika, że należyta ostrożność to zarówno ostrożność (można ją nazwać zwykłą), jak i szczególna ostrożność w sytuacji, w której przepisy wymagają zachowania takiej szczególnej ostrożności (por. Wojciech Radecki, *op. cit.*, s. 571).

W nauce prawa wykroczeń podnosi się również, że samo niezachowanie należytej ostrożności nie jest jeszcze wykroczeniem z art. 86 Kodeksu wykroczeń. Przepis ten przewiduje bowiem wykroczenie zagrożenia konkretnego, czyli znamiennego skutkiem sytuacyjnym, którym jest zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym (por. *ibidem*, s. 579).

Brzmienie pozycji 241 oraz 242 Tabeli B taryfikatora w ogóle nie zawiera żadnych odniesień do znamienia „należytej ostrożności”, co już samo w sobie modyfikuje, w sposób niedopuszczalny, zakres penalizacji art. 86 Kodeksu wykroczeń. Nadto, rozporządzeniodawca, w obu omawianych pozycjach podniósł o kwotę bezwzględnie oznaczoną zagrożenie grzywną, określoną w innych niesprecyzowanych bliżej wykroczeniach. Tym samym trudno uznać kwestionowane regulacje jako typizujące dwa konkretne wykroczenia, bowiem są to, w istocie, unormowania ustanawiające w akcie rangi rozporządzenia nowe, w stosunku do ustawy, okoliczności obciążające sprawcę wykroczenia.

Powyższa analiza Tabeli B Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń uprawnia do stwierdzenia, że we wszystkich pozycjach tabeli dokonano niedopuszczalnej modyfikacji wysokości kar grzywny grożących za wykroczenia, których te pozycje dotyczą. We wszystkich tych pozycjach (z wyjątkiem pozycji 36 oraz 171) wspomniana modyfikacja polegała, między innymi, na zaostrzeniu przez akt rangi podustawowej kar grzywny określonych przez ustawodawcę – poprzez podniesienie ich dolnej granicy. Z kolei, w licznych, przedstawionych wyżej przypadkach rozporządzeniodawca złagodził górny próg ustawowego zagrożenia karą grzywny. W końcu, kwestionowane rozporządzenie modyfikuje również zakres penalizacji przez niektóre regulacje wykroczeniowe,

nakazując uprawnionym organom nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego na sprawców czynów, które, w sposób wyraźny, nie zostały zabronione przez ustawodawcę.

Prawidłowe, to jest zgodne z Konstytucją RP, odczytanie delegacji ustawowej do wydania omawianego rozporządzenia nie zezwala, w sposób wyraźny, na dokonanie przez rozporządzeniodawcę omówionych wyżej modyfikacji unormowań rangi ustawowej, co przesądza o wykroczeniu przez rozporządzenie poza zakres spraw przekazanych przez ustawodawcę w upoważnieniu do uregulowania w akcie prawnym rangi podustawowej.

Większość zmodyfikowanych sankcji, w omawianej Tabeli B, określono w sposób bezwzględnie oznaczony, co uniemożliwia organowi nakładającemu grzywnę w drodze mandatu karnego indywidualizowanie tej kary, uwzględnienie ustawowych dyrektyw wymiary kary, wymierzenie tej kary zgodnie z wymogami prewencji szczególnej oraz według zasad sprawiedliwości.

W końcu, rozporządzeniodawca, w miejsce ustawowych wprowadził „własne” regulacje określające okoliczności obciążające w stosunku do sprawców nieokreślonych w taryfikatorze wykroczeń (pozycje: 241 i 242).

Tym samym, należy stwierdzić, że przepisy Tabeli B Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń są niezgodne z art. 33 w związku z art. 34, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90, art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5, art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art., 101, art. 102 Kodeksu wykroczeń jak również w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Tabela C Załącznika do analizowanego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zawiera 47 pozycji określających wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego przez uprawnione organy za wykroczenia typizowane w ustawie o transporcie drogowym oraz w ustawie o systemie tachografów cyfrowych.

Pozycja nr 1 Tabeli C obejmuje realizację przewozu drogowego bez posiadania w pojeździe wymaganego dokumentu, z wyjątkiem wykresówek. Rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyn taki wyczerpuje znamiona wykroczenia określonego w art. 92a ust. 1 pkt 1 ustawy o transporcie drogowym, gdyż art. 92a ust. 1 tej ustawy normuje nakładanie kar pieniężnych, a nie wymierzanie grzywien za wykroczenia. Wydaje się, że ewentualnie może wchodzić w grę regulacja art. 92 ust. 1 lub ust. 2 tejże ustawy. Zgodnie ze wspomnianym art. 92 ust. 1, kierujący, wykonujący przewóz drogowy z naruszeniem obowiązków lub warunków przewozu drogowego, podlega karze grzywny w wysokości do 2000 złotych. Z kolei, art. 92 ust. 2 stanowi, że wykaz naruszeń, o których mowa w ust. 1, oraz wysokość grzywien za poszczególne naruszenia określa załącznik nr 1 do ustawy o transporcie drogowym.

W tym miejscu, niejako na marginesie, wypada odnotować, że większość grzywien we wspomnianym załączniku to grzywny o wysokości bezwzględnie oznaczonej, co samo w sobie budzi wątpliwości odnośnie zgodności ustawy z Konstytucją RP. Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że załącznik nr 1 do ustawy o transporcie drogowym nie penalizuje nieposiadania w pojeździe dokumentu, lecz nieokazanie określonych dokumentów. Oceniane rozporządzenie w sposób niedopuszczalny modyfikuje więc unormowanie ustawowe.

W końcu, należałoby zakwestionować fakt, iż taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia na sprawcę omawianego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w bezwzględnie oznaczonej wysokości 50 złotych za brak każdego wymaganego dokumentu, co wyraźnie koliduje z regulacjami dotyczącymi postępowania mandatowego.

Pozycje nr 2 – 10 Tabeli C odnoszą się do skrócenia dziennego czasu odpoczynku przy realizacji przewozu drogowego, przekroczenia maksymalnego czasu prowadzenia pojazdu bez przerwy przy realizacji przewozu drogowego, jak również przekroczenia maksymalnego dziennego okresu prowadzenia pojazdu przy realizacji przewozu drogowego. Podobnie, jak w przypadku omówionej wyżej pozycji nr 1, rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 92a ust. 1 (w pkt 2) ustawy o transporcie drogowym.

Wbrew przepisom rangi ustawowej o postępowaniu mandatowym, taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia na sprawcę określonych wyżej wykroczeń grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 100 złotych do 150 złotych (pozycja 8) albo w bezwzględnie określonej wysokości 500 złotych (pozycje: 4, 7 i 10), 300 złotych (pozycje: 3, 6 oraz 9), 150 złotych (pozycja 5) albo 100 złotych (pozycja 2).

Prowadzeniu pojazdu z naruszeniem przepisów o czasie prowadzenia pojazdów, obowiązkowych przerwach i odpoczynku poświęcone są również pozycje nr 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 oraz 4.5 załącznika nr 1 do ustawy o transporcie drogowym. Tabela C załącznika do rozporządzenia modyfikuje unormowane w załączniku do ustawy penalizowane okresy: skrócenia dziennego czasu odpoczynku, przekroczenia maksymalnego dziennego okresu prowadzenia pojazdu, jak również przekroczenia maksymalnego czasu prowadzenia pojazdu bez przerwy, przy czym sankcje zawarte w ustawie i w taryfikatorze za nieprzestrzeganie norm w zakresie pracy i odpoczynku zostały określone odmiennie.

Pozycje nr 11 – 17 Tabeli C odnoszą się do realizacji przewozu drogowego pojazdem niewyposażonym w urządzenie rejestrujące, jak również wyposażonym w takie urządzenie, które nie rejestruje wszystkich wymaganych elementów lub danych dotyczących okresów aktywności kierowców jednocześnie, ale oddzielnie, które nie zostało poddane wymaganej kontroli okresowej lub badaniu kontrolnemu, do którego podłączone zostały niedozwolone urządzenia dodatkowe albo które zostało odłączone, a także samowolnej ingerencji w pracę urządzenia rejestrującego zainstalowanego w pojeździe, wskutek której nastąpiła zmiana wskazań urządzenia w zakresie prędkości pojazdu, aktywności kierowcy lub przebytej drogi. Podobnie, jak w omówionych wyżej przypadkach, rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 92a ust. 1 (tym razem – w punkcie 3) ustawy o transporcie drogowym. I w tym wypadku – wbrew przepisom rangi ustawowej o postępowaniu mandatowym – taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia na sprawcę takich wykroczeń grzywny w drodze mandatu karnego w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych (pozycje: 11, 15, 16 oraz 17), 400 złotych (pozycja 12) albo 200 złotych (pozycje: 13 i 14).

Naruszaniu przepisów o używaniu urządzeń rejestrujących (także cyfrowych urządzeń rejestrujących) poświęcone są również pozycje nr 13.1, 13.2, 13.4, 13.5, 13.6 oraz 13.7 załącznika nr 1 do ustawy o transporcie drogowym. Taryfikator – w Tabeli C – poszerza zakres penalizacji w porównaniu z ustawą. Przykładowo: realizacja przewozu drogowego pojazdem wyposażonym w urządzenie rejestrujące, do którego podłączone zostały wszelkie niedozwolone urządzenia dodatkowe (pozycja 15 Tabeli C), a nie tylko takie, które wpływają na niewłaściwe funkcjonowanie urządzenia rejestrującego (pozycja 13.1 załącznika do ustawy), czy realizacja przewozu drogowego pojazdem wyposażonym w urządzenie rejestrujące, które nie rejestruje któregokolwiek z elementów wymaganych (pozycja 12 Tabeli C), a nie tylko elementów wymienionych w ustawie (pozycja 13.2 załącznika do ustawy). Taryfikator typizuje również wykroczenia, których ustawa nie określa (przykładowo: realizacja przewozu drogowego pojazdem wyposażonym w urządzenie rejestrujące, które nie rejestruje danych dotyczących okresów aktywności kierowców jednocześnie, ale oddzielnie – pozycja 13 Tabeli C).

Pozycje nr 18 – 37 Tabeli C odnoszą się do nieokazania wykresówki, okazania wykresówki, która zawiera nie wszystkie dane o okresach aktywności kierowcy, nieokazania ręcznych zapisów prowadzonych przez kierowcę w sytuacji, gdy tachograf jest uszkodzony albo działa wadliwie, lub dokumentu potwierdzającego fakt nieprowadzenia pojazdu, okazania wykresówki, na której stwierdzono dokonanie niedozwolonych, bez użycia urządzenia rejestrującego, ręcznych, automatycznych lub półautomatycznych zapisów prędkości, aktywności lub przebytej drogi, używania tej samej wykresówki przez innego kierowcę, z wyjątkiem wypadku, gdy konstrukcja tachografu przewiduje taką możliwość, jednoczesnego używania kilku wykresówek przez kierowcę, sytuacji, gdy okazana wykresówka nie zawiera przepisowych wpisów lub zawiera nieprawidłowe wpisy dotyczące: imienia lub nazwiska kierowcy, numeru rejestracyjnego pojazdu, miejsca lub daty początkowej użytkowania wykresówki, miejsca lub daty końcowej używania wykresówki, stanu licznika kilometrów w chwili rozpoczęcia użytkowania pojazdu, stanu licznika kilometrów w chwili zakończenia użytkowania pojazdu, sytuacji, gdy zastosowany typ wykresówki nie był zatwierdzony i przeznaczony do danego typu urządzenia rejestrującego, okazania wykresówki

brudnej lub uszkodzonej, nieuzasadnionego użycia kilku wykresówek w ciągu tego samego 24 – godzinnego okresu – za każdy dzień, kiedy kierowca ma obowiązek używać wykresówek, sytuacji gdy wykresówka zapisywana była za długo, oznaczenie czasowe na wykresówce nie było zgodne z urzędowym czasem kraju rejestracji, jak również nieprawidłowego operowania przełącznikiem grup czasowych (selektorem). W pozycjach 18 – 20 rozporządzeniodawca nieprawidłowo przyjął, że czyny takie wyczerpują znamiona wykroczenia określonego w art. 92a ust. 1 pkt 3 ustawy o transporcie drogowym, natomiast w pozostałych pozycjach nie powołano żadnej kwalifikacji prawnej wykroczenia. Wbrew przepisom rangi ustawowej o postępowaniu mandatowym, taryfikator zobowiązuje uprawnione organy do nałożenia na sprawcę wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 50 złotych do 100 złotych (pozycje: 24, 25, 26, 27, 28, 29 oraz 36), od 200 złotych do 500 złotych (pozycje: 22 i 37), od 100 złotych do 200 złotych (pozycja 32), od 400 złotych do 500 złotych (pozycja 33), od 50 złotych do 300 złotych (pozycja 34), od 100 złotych do 300 złotych (pozycja 35), od 50 złotych do 200 złotych (pozycja 36), po 200 złotych za każdą wykresówkę lub inny dokument (pozycje: 18, 19 i 20), po 50 złotych za każdą wykresówkę (pozycje: 30 i 31) albo w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych (pozycje: 21 i 23).

Naruszaniu przepisów o używaniu wykresówek poświęcone są również pozycje: 13.2, 13.8, 13.9, 13.10, 13.11, 13.12, 13.13, 13.14, 13.15, 13.16 oraz 13.17 załącznika nr 1 do ustawy o transporcie drogowym. Taryfikator poszerza zakres penalizacji wykroczeń określonych w tabeli C (przykładowo: okazanie wykresówki brudnej lub uszkodzonej (pozycja 31 Tabeli C), a nie tylko brudnej lub uszkodzonej w stopniu uniemożliwiającym odczytanie danych (pozycja 13.11 załącznika do ustawy), modyfikuje okresy stanowiące znamię czynu (przykładowo: w przypadku nieuzasadnionego użycia kilku wykresówek w ciągu tego samego 24 – godzinnego okresu (pozycje 32 oraz 33 Tabeli C – w stosunku do pozycji 13.8 załącznika do ustawy), jak również zaostrza sankcje za dane wykroczenia przewidziane w ustawie (przykładowo: wspomniane pozycje: 32 i 33, a także pozycje: 41, 42, 43 oraz 44 Tabeli C – w stosunku do pozycji 13.8 oraz 13.15 załącznika do ustawy). W końcu, Tabela C taryfikatora typizuje wykroczenia (przykładowo – w pozycji 21 dotyczącej

okazywania wykresówki, na której stwierdzono dokonanie niedozwolonych, bez użycia urządzenia rejestrującego, ręcznych, automatycznych lub półautomatycznych zapisów), których załącznik nr 1 do ustawy o transporcie drogowym wprost nie przewiduje.

Pozycje nr 38, 39 oraz 40 Tabeli C odnoszą się do używania więcej niż jednej karty kierowcy, posługiwania się cudzą lub nieważną kartą kierowcy podczas prowadzenia pojazdu, jak również nieuzasadnionego nieposługiwania się kartą kierowcy, to jest czynów określonych w art. 24 ust. 4 pkt 1, pkt 2 oraz pkt 3 ustawy o systemie tachografów cyfrowych. Zgodnie z unormowaniami rangi ustawowej, na sprawcę takiego wykroczenia można nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Natomiast taryfikator zobowiązuje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych.

Pozycje nr 41 – 44 Tabeli C odnoszą się do niezrobienia wydruku danych z tachografu cyfrowego odnoszących się do okresów rejestrowanych przez ten tachograf oraz niezaznaczenia danych umożliwiających identyfikację imienia i nazwiska kierowcy, numeru karty kierowcy, numeru prawa jazdy, nieopatrzenia wydruku swoim podpisem po zakończeniu przewozu drogowego, to jest czynów określonych w art. 24, ust. 4 pkt 5 ustawy o systemie tachografów cyfrowych. Unormowania ustawowe przewidują nałożenie na sprawcę takiego wykroczenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Taryfikator zaś zobowiązuje do nałożenia grzywny w wysokości od 50 złotych do 100 złotych za każde ze wspomnianych uchybień.

Pozycje nr 45, 46 oraz 47 obejmują niezgłoszenie faktu uszkodzenia lub utraty karty kierowcy, niezwrócenie podmiotowi wydającemu karty uszkodzonej karty kierowcy, jak również odmowę okazania karty kierowcy oraz wszelkich zapisów odręcznych i wydruków, jeżeli były wymagane, na żądanie uprawnionego organu kontrolnego. Zdaniem rozporządzeniodawcy, czyny takie wyczerpują znamiona art. 24 ust. 4 pkt 5, pkt 6 i pkt 7 ustawy o systemie tachografów cyfrowych. Jak wynika z regulacji ustawowych, sprawcę takiego wykroczenia można ukarać grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości od 20 złotych do 500 złotych. Tymczasem taryfikator obliguje do nałożenia grzywny w bezwzględnie oznaczonej wysokości 500 złotych.

W tym miejscu wypada odnotować, że organ władzy wykonawczej w sposób niedopuszczalny poszerzył zakres penalizacji wykroczeniem stypizowanym w pozycji 47 Tabeli C, bowiem oprócz zagrożenia karą odmowy okazania karty kierowcy na żądanie uprawnionego organu kontrolnego (jak określił to ustawodawca) poddał penalizacji odmowę okazania takiemu organowi również wszelkich żądanych zapisów odręcznych oraz wydruków.

Powyższa analiza Tabeli C Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń uprawnia do stwierdzenia, że we wszystkich pozycjach tabeli dokonano niedopuszczalnej modyfikacji wysokości kar grzywny grożących za wykroczenia, których te pozycje dotyczą. W części tych pozycji wspomniana modyfikacja polega na zaostrzeniu przez akt rangi podustawowej kar grzywny określonych przez ustawodawcę. W niektórych, przedstawionych wyżej przypadkach rozporządzeniodawca – także mimo braku wyraźnego upoważnienia w ustawie – złagodził górny próg ustawowego zagrożenia karą grzywny lub ustanowił bezwzględną wysokość grzywny w miejsce innej bezwzględnej wysokości określonej przez ustawodawcę (co należy podnieść niezależnie od zastrzeżeń do takiego sposobu konstruowania sankcji karnych w ogólności). W końcu, kwestionowane rozporządzenie modyfikuje również zakres penalizacji przez niektóre regulacje wykroczeniowe, nakazując uprawnionym organom nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego na sprawców czynów, które, w sposób wyraźny, nie zostały zabronione przez ustawodawcę.

Jak już sygnalizowano, prawidłowe, to jest zgodne z Konstytucją RP, odczytanie delegacji ustawowej do wydania omawianego rozporządzenia nie zezwala, w sposób wyraźny, na dokonanie przez rozporządzeniodawcę omówionych wyżej modyfikacji unormowań rangi ustawowej, co przesądza o wykroczeniu przez rozporządzenie poza zakres spraw przekazanych przez ustawodawcę w upoważnieniu do uregulowania w akcie prawnym rangi podustawowej.

Ponadto bezwzględnie oznaczone sankcje uniemożliwiają organowi nakładającemu grzywnę w drodze mandatu karnego zindywidualizowanie tej kary,

uwzględnienie ustawowych dyrektyw wymiary kary oraz wymierzenie tej kary zgodnie z wymogami prewencji szczególnej i zasady sprawiedliwości.

Tym samym, należy stwierdzić, że przepisy Tabeli C Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń są niezgodne z art. 33 w związku z art. 34 Kodeksu wykroczeń, w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy o transporcie drogowym, w związku z art. 24 ust. 4 ustawy o systemie tachografów cyfrowych, jak również w związku z art. 96 § 1 i § 1a pkt 2 oraz z art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Przechodząc do oceny zakwestionowanych w niniejszym wniosku unormowań Tabeli A, Tabeli B oraz Tabeli C załącznika do analizowanego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w kontekście art. 42 ust. 1 ustawy zasadniczej wypada odnotować, że, zgodnie z tym unormowaniem konstytucyjnym, odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego.

Wydaje się, że w pierwszej kolejności należałoby rozważyć konieczność poddania zakwestionowanych regulacji rozporządzenia w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń kontroli Trybunału Konstytucyjnego również w kontekście powołanego wyżej wzorca kontroli konstytucyjnej.

Orzekając w przedmiocie przepisów ustawy o ujawnianiu informacji i dokumentów organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów, Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że penalny aspekt ustawy powoduje konieczność oceny jej konstytucyjności przy użyciu standardów oceny właściwych dla regulacji penalnych. Ustawie należy zatem stawiać wymagania legislacyjne wynikające ze standardów właściwych dla standardów ustaw karnych. Dotyczy to przede wszystkim stopnia precyzji i jednoznaczności (art. 2 Konstytucji), ale również

adekwatności wymagań proceduralnych gwarantujących jednostce rzetelną i efektywną ochronę sądową. Ponadto w wypadku operowania sankcjami konieczne jest zachowanie zasady domniemania niewinności i indywidualizacji odpowiedzialności. Wedle utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, intensywność kontroli konstytucyjności (wymagania stawiane kontrolowanym regulacjom) jest tym większa, im bardziej badane przepisy (normy) dotyczą podstawowych, konstytucyjnie gwarantowanych praw jednostki i im silniej mogą prowadzić do nakładania na tę jednostkę sankcji (por. wyrok, wydany w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego, z dnia 11 maja 2007 r., sygn. K 2/07, OTK ZU Nr 5/A/2007, poz. 48, s. 546 oraz powołane tam orzecznictwo ETPC).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, wszystkie gwarancje, ustanowione w Rozdziale II Konstytucji, odnoszą się do wszelkich postępowań represyjnych, tzn. postępowań, których celem jest poddanie obywatela jakiejś formie ukarania lub jakiejś sankcji. Taki wniosek wyprowadził Trybunał Konstytucyjny z zasady demokratycznego państwa prawnego. Trybunał Konstytucyjny jest zdania, że konstatacja ta nie straciła aktualności na gruncie nowej Konstytucji RP, a tym samym przepisy art. 42 – 45, a także art. 78 Konstytucji znajdują zastosowanie do oceny nie tylko regulacji o stricte karnym charakterze, ale też odpowiednio do innych regulacji o represyjnym charakterze (por. wyrok z dnia 8 grudnia 1998 r., sygn. K 41/97, OTK ZU Nr 7/1998, poz. 117, s. 655 oraz powołane tam orzecznictwo i poglądy doktryny, jak również wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., sygn. P 28/09, OTK ZU Nr 5/A/2010, poz. 52, s. 761 i powołane tam wcześniejsze orzeczenia).

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego konstytucyjne standardy odnoszone do prawa karnego, rozumiane jako ustanawiające standardy gwarancji zawartych w Rozdziale II Konstytucji wolności i praw dla wszystkich postępowań o represyjnym charakterze, znajdowały zastosowanie w wypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej, odpowiedzialności za wykroczenia, postępowania mandatowego oraz odpowiedzialności podmiotów zbiorowych. Taki wniosek Trybunał Konstytucyjny wyprowadził z zasady demokratycznego państwa prawnego. Trybunał stwierdził, że zakres przedmiotowy stosowania wymienionych gwarancji wyznacza konstytucyjne

pojęcie „odpowiedzialności karnej”. W ocenie Trybunału, konstytucyjne znaczenie tego pojęcia nie może być ustalane poprzez odwołanie się do obowiązującego ustawodawstwa, w przeciwnym wypadku analizowany przepis utraciłby swoje znaczenie gwarancyjne. Z tego względu należy przyjąć, że zakres stosowania art. 42 Konstytucji obejmuje nie tylko odpowiedzialność karną w ścisłym tego słowa znaczeniu, a więc odpowiedzialność za przestępstwa, ale również inne formy odpowiedzialności prawnej związane z wymierzaniem kar wobec jednostki (por. wyrok z dnia 2 września 2008 r., sygn. K 35/06, OTK ZU Nr 7/A/2008, poz. 120, s. 1223 oraz powołane tam orzecznictwo).

Trybunał Konstytucyjny podkreślał również, że w niektórych dziedzinach (np. prawo karne, czy – mówiąc szerzej – regulacje represyjne) zarysowuje się bezwzględna wyłączność ustawy, nakazująca normowanie w samej ustawie właściwie wszystkich elementów definiujących stronę podmiotową czy przedmiotową czynów karalnych. W innych dziedzinach prawa ustawa może pozostawiać więcej miejsca dla regulacji wykonawczych. Nigdy jednak nie może to prowadzić do nadania regulacji ustawowej charakteru blankietowego, tzn. do pozostawienia organowi upoważnionemu możliwości samodzielnego uregulowania całego kompleksu zagadnień, co do których w tekście ustawy nie ma żadnych bezpośrednich uregulowań ani wskazówek. Innymi słowy – możliwe jest też sformułowanie ogólniejszej zasady konstytucyjnej: im silniej regulacja ustawowa dotyczy kwestii podstawowych dla pozycji jednostki (podmiotów podobnych), tym pełniejsza musi być regulacja ustawowa i tym mniej miejsca pozostaje dla odesłań do aktów wykonawczych (por. wyrok z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. U 5/06, OTK ZU Nr 1/A/2007, poz. 3, s. 37 – 38 oraz powołane tam orzecznictwo).

Również w jednym z najnowszych wyroków Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że wszystkie zasady wyrażone w art. 42 ustawy zasadniczej, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego oraz wieloma poglądami doktryny, odnoszą się do całego tzw. prawa represyjnego: prawa karnego, prawa wykroczeń, prawa karnego skarbowego, odpowiedzialności dyscyplinarnej (por. wyrok z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. K 21/11, w wersji przesłanej Prokuratorowi Generalnemu – s. 22).

Zgodnie z art. 1 § 1 Kodeksu wykroczeń, odpowiedzialności za wykroczenie podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany. W konsekwencji, postępowanie w sprawach o wykroczenia ma na celu ukaranie jednostki, należy więc niewątpliwie do postępowań represyjnych. Innymi słowy, standardy gwarancji zawartych w art. 42 ust. 1 Konstytucji RP (podobnie jak wszystkie gwarancje określone w Rozdziale II ustawy zasadniczej), muszą znaleźć zastosowanie podczas konstruowania regulacji tegoż postępowania, jak również standardów tych nie wolno pominąć przy ocenie konstytucyjności unormowań dotyczących postępowania w sprawach o wykroczenia. Tym samym, w świetle przytoczonego wyżej orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, propozycja oceny zakwestionowanych unormowań Tabeli A, Tabeli B oraz Tabeli C Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zwanego potocznie taryfikatorem – w zakresie zgodności z wzorcem kontroli zawartym w art. 42 ust. 1 ustawy zasadniczej – wydaje się zasadna.

W doktrynie przyjmuje się, że pierwszym warunkiem uruchomienia odpowiedzialności karnej jest popełnienie czynu zabronionego przez ustawę, połączone z zagrożeniem „karą”. Konstytucja daje tu wyraz fundamentalnym zasadom, dotyczącym odpowiedzialności karnej w państwach cywilizowanych, zasadom *nullum crimen sine lege* oraz *nulla poena sine lege*. I choć z czysto logicznego punktu widzenia obie te zasady mieszczą się już w ogólnej regule, zawartej w art. 31 ust. 3 Konstytucji, deklarującej konieczność ustawowej podstawy do jakichkolwiek ograniczeń i ingerencji w sferę każdej z wolności jednostki, to jednak z uwagi na względy tradycji konstytucyjnej oraz względy społeczno-edukacyjne, odrębne ich ujęcie w Konstytucji spełnia istotną rolę jako element zasady państwa prawnego. Obie zasady w świetle komentowanego artykułu posiadają wymiar absolutny i nie mogą doznawać żadnych wyjątków. Wyjątek, zawarty w zdaniu drugim ust. 1, dotyczący odpowiedzialności karnej za czyny, kwalifikowane jako przestępstwa w myśl prawa międzynarodowego, jest tylko wyjątkiem pozornym, gdyż, w świetle całokształtu norm konstytucyjnych prawo międzynarodowe w RP posiada moc co najmniej równą ustawie. Natomiast odpowiedzialność karna za czyny

zabronione pod groźbą kary, a inne niż „przestępstwa”, nie może wynikać z prawa międzynarodowego (por. Paweł Sarnecki, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz*, III tom, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2003, tezy do art. 42, s. 2 – 3).

W literaturze przedmiotu podnosi się również, że zasada *nullum crimen sine lege* należy do kanonów państwa prawnego od czasów Oświecenia. Jest wyrazem stosunku państwa do podstawowych praw i wolności jednostki. Państwo nie jest władne tymi dobrami swobodnie dysponować. Z punktu widzenia porządku prawnego (inaczej jeżeli chodzi o porządek moralny) jednostka może robić wszystko to, co nie jest wyraźnie przez prawo zabronione. W przypadku prawa karnego – gdzie ingerencja państwa dotyczy tak zasadniczych praw jednostki, jak wolność, cześć, majątek – zakaz dokonywania określonych zachowań, z którego przekroczeniem wiąże się kara, musi być określony w ustawie. Zasada *nullum crimen sine lege* ma charakter konstytucyjny (art. 42 Konstytucji) i jest pochodną zasady demokratycznego państwa prawnego. Wynikają z niej trzy postulaty: typizacji czynów zabronionych tylko przez ustawę (*nullum crimen sine lege scripta*), maksymalnej określoności tworzonych typów (*nullum crimen sine lege certa*), zakazu stosowania analogii i wykładni rozszerzającej na niekorzyść sprawcy (*nullum crimen sine lege stricte*). Ponieważ zasada *nullum crimen sine lege* ma charakter gwarancyjny, chroniący jednostkę przed nadużyciami ze strony władzy państwowej, postulaty wynikające z tej zasady nie odnoszą się do rozwiązań działających na korzyść osoby, której odpowiedzialność karna ma być ustalona (por. Andrzej Zoll [w:] *Kodeks karny, Część ogólna, Komentarz, Zakamycze* 1998, s. 27).

Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego, w demokratycznym państwie prawa funkcją prawa karnego nie jest tylko ochrona państwa i jego instytucji, nie jest także tylko ochrona społeczeństwa lub poszczególnych jednostek przed przestępstwami, ale także, w nie mniejszym stopniu, ochrona jednostki przed samowolą państwa. Prawo karne stwarza dla władzy w demokratycznym państwie prawa barierę, poza którą obywatel powinien czuć się bezpieczny w tym sensie, że bez przekroczenia pola zabronionego pod groźbą kary nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Prawo karne ma wyznaczyć wyraźne granice między tym,

co jest dozwolone, a tym, co jest zabronione. Bariera, o której tu mowa, nie powinna być usuwana dla żadnych celów politycznych lub innych. Prawo karne nie jest bowiem instrumentem mającym służyć zachowaniu władzy, lecz jest właśnie tej władzy ograniczeniem. Z powyższych założeń wynika, że w demokratycznym państwie prawa prawo karne musi być oparte przynajmniej na dwóch podstawowych zasadach: określoności czynów zabronionych pod groźbą kary (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) oraz zakazie wstecznego działania ustawy wprowadzającej lub zaostrzającej odpowiedzialność karną (*lex severior retro non agit*). Zasady te wyrażone w Kodeksie karnym składają się także na zawartą w art. 2 Konstytucji RP zasadę demokratycznego państwa prawa. Z kolei każda regulacja prawna, nawet o charakterze ustawowym, dająca organowi państwowemu uprawnienie do wkraczania w sferę praw i wolności obywatelskich musi spełniać warunek dostatecznej określoności. Należy przez to rozumieć precyzyjne wyznaczenie dopuszczalnego zakresu ingerencji oraz trybu, w jakim podmiot ograniczony w swoich prawach i wolnościach może bronić się przed nieuzasadnionym naruszeniem jego dóbr osobistych. W demokratycznym państwie prawa każda forma naruszenia przez organ państwowy dobra osobistego musi łączyć się z możliwością kontroli zasadności działania organu państwowego. W demokratycznym państwie prawa wymaganie określoności dotyczyć musi zarówno materialnych elementów czynu, jak i elementów kary, tak by czyniło to zadość wymaganiom przewidywalności. Przepisy prawne muszą bowiem stwarzać obywatelowi (podmiotowi odpowiedzialności karnej) możliwość uprzedniego i dokładnego rozeznania, jakie mogą być prawnokarne konsekwencje jego postępowania. Materialne elementy czynu, uznanego za przestępny, muszą więc być zdefiniowane w ustawie (zgodnie z konstytucyjną zasadą wyłączności ustawy) w sposób kompletny, precyzyjny i jednoznaczny (por. wyrok z dnia 5 maja 2004 r., sygn. P 2/03, OTK ZU Nr 5/A/2004, poz. 39, s. 551 oraz powołane tam orzecznictwo).

Oceniając łowieckie postępowanie dyscyplinarne, Trybunał Konstytucyjny stanął również na stanowisku, iż zasada wyrażona w art. 42 ust. 1 Konstytucji głosi, że czyn zagrożony karą oraz sama kara muszą być wyznaczone bezpośrednio przez ustawę; nie jest dopuszczalne, by ustawa upoważniała do unormowania tych spraw

aktem niższej rangi, a tym bardziej, by akt tego rodzaju unormował je samoistnie. Głosi ponadto, że ustawa ta musi obowiązywać w momencie popełnienia czynu, a sam czyn zakazany musi zostać określony przez ustawodawcę w sposób dostatecznie precyzyjny (por. wyrok z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. K 21/11, *op. cit.*, s. 22).

Analiza 377 unormowań zawartych w zakwestionowanych Tabelach A, B oraz C Załącznika do rozporządzenia w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń uprawnia do wysnucia wniosku, że, w gruncie rzeczy, to rozporządzenie, a nie ustawa, określa wysokość sankcji za poszczególne wykroczenia w postępowaniu mandatowym. Nadto, we wskazanych w niniejszym uzasadnieniu przypadkach, rozporządzenie nadaje obowiązujący kształt dyspozycji czynów penalizowanych jako wykroczenia (wobec ich modyfikacji w stosunku do brzmienia nadanego przez ustawę). W końcu, rozporządzenie zabrania pod groźbą kary określonych zachowań, których ustawodawca wprost, w ten sposób, nie zakazuje.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że przepisy Tabeli A, B oraz C załącznika do ocenianego rozporządzenia, godząc w konstytucyjny nakaz ustawowego określenia czynu zabronionego pod groźbą kary, jak również samej kary grożącej sprawcy wykroczenia, są niezgodne z art. 42 ust. 1 ustawy zasadniczej.

Przechodząc do oceny całego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń w kontekście wskazanych w *petitum* niniejszego wniosku wzorców kontroli wypada stwierdzić, że regulacje zawarte w Tabelach A, B oraz C załącznika do rozporządzenia nie tylko są nierozzerwalnie związane z całym rozporządzeniem, ale w rzeczy samej wyczerpują zawartość merytoryczną omawianego aktu normatywnego.

Analizowane rozporządzenie, poza tytułem, zawiera regulację, iż określa ono wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego za wybrane rodzaje wykroczeń przez uprawnione organy (§ 1 ust. 1), postanawia, że wysokość grzywien, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do rozporządzenia (§ 1 ust. 2), jak również

stanowi, że rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (§ 2).

Innymi słowy, wszystkie merytoryczne unormowania, dotyczące zakresu penalizacji oraz wysokości sankcji za poszczególne wykroczenia w postępowaniu mandatowym, zostały zawarte we wspomnianych Tabelach A, B oraz C załącznika do rozporządzenia.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że wobec nierozzerwalnego związku z unormowaniami załącznika do rozporządzenia również całe rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń jest niezgodne – z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 – 5, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90, art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5, art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101, art. 102, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 Kodeksu wykroczeń, w związku z art. 10 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 Prawa geologicznego i górniczego, w związku z art. 43¹ ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy o transporcie drogowym, w związku z art. 24 ust. 4 ustawy o systemie tachografów cyfrowych oraz w związku z art. 96 § 1 i § 1a pkt 2 oraz z art. 95 § 6 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 ustawy zasadniczej.

Z tych wszystkich względów, wnoszę jak na wstępie.

Andrzej Seremet